Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 245 ◆ Субота, 21 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

ЗАВТРА ВСЕ ВИРІШИТЬСЯ

Керівники «мінської трійки» та «середньоазіатської п'ятірки» сьогодні з'їжджаються до столиці незалежного Казахстану. Делегацію України очолюватиме на переговорах її Президент Леонід Кравчук. Очікується також, що за «круглим столом» в алматинському Будинку дружби будуть присутні президенти Вірменії, Молдови та Азербайджану Левон Тер-Петросян, Мірча Снєгур і Аяз Муталібов.

Михайла Горбачова на зустріч не запрошено. Таким чином, одну важливу проблему вже врегульовано наперед. Союз помер, і відродити його неможливо.

Але лідерами нових країн, які щойно виникли на карті світу, все одно доведеться добре попрацювати, узгоджуючи складні питання, питання доленосні. Це саме той випадок. Отже, завтра все має вирішитися.

ПІД ЮРИСДИКЦІЮ РОСІЇ

У власність РРФСР перейдуть усі союзні урядові відомства та їхнє майно. Указ про це підписано Президентом Єльциним. Міністерства внутрішніх справ Союзу та Росії об'єднуються. Ними керуватиме нинішній міністр внутрішніх справ Баранников. Залишені недоторканними міністерства оборони та ядерної енергетики. Крім того під контроль російського МВС переходять дві із трьох служб безпеки, створені з колишнього КДБ.

НАЗАРБАЄВ ЗІЗНАВСЯ...

«Я би не підписав угоду про СНД, якщо б мене запросили на зустріч до Мінська», — заявив Президент Назарбаєв у розмові з кореспондентами. За словами керівника Казахстану, він зробив би спробу переконати учасників переговорів у Беловезькій Пущі спочатку провести необхідні консультації з потенційними учасниками співдружності. Що стосується сьогоднішньої алмаатинської зустрічі, то, наголосив казахстанський президент, він не допустить розвалу колишнього Союзу за слов'янсько-мусульманськими ознаками.

БЕЗПЕКУ СНД ГАРАНТОВАНО!

Проект нового договору про безпеку СНД уже існує. В його розробці взяли участь Росія, Україна, Беларусь та Казахстан, а також представники Міністерства оборони колишнього СРСР. Про це повідомив в інтерв'ю газеті «Крісчен сайєнс монітор» військовий радник російського МЗС генерал Батєнін. Проект передбачає, що Росія у майбутньому залишиться єдиною ядерною державою співдружності. За словами Батєніна, РРФСР виробляє свою власну політику роззброєння, метою якої буде скорочення ядерних арсеналів на 80 відсотків протягом цього десятиліття.

ПІДПИСАНО УГОДУ З КУБОЮ

Підписанням Угоди про торгівлю і співробітництво завершився візит в Україну кубинської делегації на чолі з міністром зовнішньої торгівлі Республіки Куба Рікардо Кабрісасом.

У прийнятій угоді відзначається, що договірні сторони погоджуються надати одна одній режим найбільшого сприяння у торгівлі та інших формах економічних зв'язків.

Буде створено спільну комісію у складі представників обох держав, яка аналізуватиме хід виконання угоди і готуватиме рекомендації про заходи щодо подальшого розвитку співробітництва.

Керівник кубинської делегації підкреслив, що Україна посідає друге місце в економічних зв'язках з Кубою серед республік колишнього СРСР і є підстави сподіватися, що вони не залишаться на теперішньому рівні, а значно розширяться.

ПРИСЯГНУЛИ УКРАЇНІ

В Івано-Франківському гарнізоні першим прийняв Військову присягу на вірність Україні та її народові особовий склад підрозділу, яким командує підполковник Богдан Шкрабик.

У церемонії прийняття присяги брали участь рідні молодих воїнів, представники міських властей, священнослужителі. Було освячено синьо-жовтий прапор, піднятий під звуки мелодії «Ще не вмерла Україна».

СТОЛИЦЮ України з робочим візитом відвідав міністр оборони Угорської Республіки Лайош Фюр. Відбулась зустріч з міністром оборони України генерал-полковником Костянтином Морозовим.

Лайош Фюр був прийнятий також державним міністром з питань оборонного комплексу і конверсії України Віктором Антоновим.

У той же день гість відбув з Києва.

ДО Санкт-Петербурга прибула перша партія американської продовольчої допомоги. Вона буде розподілена по школах, лікарнях та дитячих будинках і супроводжуватиметься американськими добровольцями до конкретних місць призначення.

ДО ВІЗИТУ В УКРАЇНУ УРЯДОВОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ РЕСПУБЛІКИ ГРУЗІЯ

В неділю, 22 грудня в Україну прибуває з офіційним візитом урядова делегація Республіки Грузія на чолі з першим заступником прем'єр-міністра, членом Президентської ради, міністром закордонних справ Грузії М. Оманідзе. Його супроводжують міністри промисловості, торгівлі і транспорту, відповідальні працівники державного апарату Республіки.

М. Оманідзе народився 1938 р. в Тбілісі. Закінчив юридичний факультет Ленінградського державного університету, має вчений ступінь кандидата юридичних наук. Член Радянської Асоціації міжнародного права, заступник голови правління Спілки юристів Грузії.

Прес-Центр МЗС України

6

Юрій МУШКЕТИК: НЕ РИДАТЬ, А ЗДОБУВАТИ

Сергій ГОЛОВАТИЙ: ФАРИСЕЙСТВО ФІЛАРЕТА

12 13

ЛИЦАРКА НА ПОЛІ ЧЕСТІ

Михайлина Коцюбинська — то цілий світ.

9

ПРЕЛЮДІЯ ДО БЛАКИТНОГО СНІГУ

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

Проект Закону України ПРО ПРЕСУ

ЯКЩО ВИ БАЖАЄТЕ ЧИТАТИ НАШУ ГАЗЕТУ З ЛЮТОГО 1992 РОКУ, ПОСПІШАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ ЇЇ ДО 12 СІЧНЯ НАСТУПНОГО РОКУ. ІНДЕКС УКРАЇНСЬКОГО ВИДАННЯ — 60955, РОСІЙСЬКОГО — 60997.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО ТИМЧАСОВІ НЕВІДКЛАДНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПОСИЛЕННЯ БОРОТЬБИ ІЗ СПЕКУЛЯЦІЄЮ ТА НЕЗАКОННОЮ ТОРГОВЕЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

З метою посилення захисту інтересів громадян, рішучої боротьби із спекуляцією та незаконною торговельною діяльністю в нинішніх складних економічних умовах **постановляю:**

1. Для впорядкування постачання населення товарами першої необхідності і надання послуг за гарантованими цінами тимчасово, до 1 грудня 1992 року, зберегти їх державне регулювання. Заборонити юридичним особам та громадянам реалізацію таких товарів та надання послуг за цінами, які є вищими від тих, що встановлені державою.

Кабінету міністрів України до 1 січня 1992 року визначити перелік товарів, на які зберігається державне регулювання цін, та порядок їх реалізації.

2. Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчим комітетам обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів створити при виконкомах всіх ланок підрозділи для контролю за виробництвом, зберіганням, транспортуванням та реалізацією товарів, ціни на які встановлені державою, згідно з пунктом першим цього Указу.

3. Державному митному комітету України і Міністерству внутрішніх справ України забезпечити постійний контроль за додержанням порядку вивезення за межі України товарів народного споживання, у тому числі продовольства та продукції виробничо-технічного призначення, і притягненням правопорушників до відповідальності.

Відповідно до Закону України «Про міліцію» органам внутрішніх справ та Державного митного комітету України тісно взаємодіяти у справі захисту споживчого ринку безпосередньо на митницях.

Вилучені у правопорушників товари спрямовувати насамперед на задоволення потреб інвалідів, багатодітних сімей, дітей-сиріт та інших малозабезпечених верств населення.

4. Кабінету міністрів України до 1 січня 1992 року розробити і затвердити Положення про порядок заняття торговельною діяльністю і ведення облікових документів.

Раді Міністрів Кримської АРСР, виконавчим комітетам обласних, міських та районних Рад народних депутатів, державним податковим інспекціям до 1 січня 1992 року забезпечити реєстрацію юридичних осіб і громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, та встановити дійовий контроль за повним обліком їх доходів та сплатою податків.

5. З метою стабілізації грошового обігу України, посилення контролю за грошовою готівкою встановити, що кооперативи та інші підприємницькі формування усіх форм власності проводять розрахунки за своїми зобов'язаннями з підприємствами, організаціями, а також громадянами в безготівковому порядку через кредитні установи. Видача їм грошей готівкою здійснюється тільки на оплату праці та заготівлю сільськогосподарської продукції у населення, якщо це передбачено їх статутами.

6. Транспортним відомствам разом з Міністерством внутрішніх справ України та Службою національної безпеки України провести комплексне обслідування об'єктів залізничного, повітряного, морського, автомобільного і річкового транспорту з метою визначення додаткових заходів щодо забезпечення належного збереження товарно-матеріальних цінностей при їх транспортуванні та передачі власникам.

Враховуючи збільшення пасажиропотоку, розглянути питання про доцільність розміщення на вокзалах і в портах об'єктів бізнесу. Не допускати виділення для цього місць за рахунок погіршення умов обслуговування пасажирів, нормального функціонування транспортних служб та підтримання належного громадського порядку.

7. Міністерству внутрішніх справ України відповідно до постанови Верховної Ради від 29 листопада 1990 року «Про невідкладні заходи по зміцненню законності і правопорядку в республіці» до 1 січня 1992 року створити за рахунок додаткової чисельності спеціалізовані підрозділи міліції для своєчасного запобігання фактам спекуляції та незаконної торговельної діяльності на вулицях, ринках та в інших громадських місцях.

8. Кабінету міністрів України до 1 січня 1992 року розглянути питання про виділення необхідних коштів для створення спеціалізованих підрозділів в системі Міністерства внутрішніх справ України.

Місцевим Радам народних депутатів використовувати 30 відсотків коштів, одержаних внаслідок реалізації конфіскованого у спекулянтів та інших правопорушників майна, і одержаних штрафів, для заохочення працівників, які ведуть боротьбу з цими видами правопорушень.

Указ набирає чинності з дня його підписання.

**Президент України
Л. КРАВЧУК**
19 грудня 1991 року

Парламентська хроніка

ХОЧ Я І СПІВРОЗРОБНИК, АЛЕ НЕ ПІДТРИМУЮ

Денне і вечірнє засідання 19 грудня

Слова, винесені у заголовок, належать Олександрові Барабашу, а сказав він їх з приводу пакету законів з роздержавлення і приватизації, що був винесений на розгляд парламенту. Чому закони були винесені пакетом — зрозуміло (адже роздержавлення — питання комплексне), а от щодо змісту законів у народних депутатів виникли численні запитання до державного міністра з питань власності і підприємництва В. Ланового, який представляв законопроекти.

По-перше, пакет складається з чотирьох законів: Закону про приватизацію державних підприємств, Закону про приватизацію невеликих державних підприємств, Закону про банкрутство і Закону про приватизаційні цінні папери. Якщо останні два необхідні, і це не викликає сумнівів, то доцільність розділення підприємств, що приватизуються на великі і малі — не завжди має підстави. Не передбачено у законопроектах і продаж незавершеного будівництва — голова Комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством В. Пилипчук вважає, що їх роздержавлення має здійснюватися виключно за конвертовану валюту. І це, здається, не головні вади запропонованих проектів.

Про головне ж говорили декілька депутатів — Т. Яхеєва (Чернігівська область), В. Новиков (Донеччина), П. Мовчан (Київ) тощо — запропонована урядом методика приватизації надає можливості для корупції і апаратного вирішення багатьох питань, які мають бути справою широкого загалу. І це у корені розійшлося з думкою держміністра В. Ланового.

Адже він з самого початку наголосив: «Ми мали на меті спрощення процедури оцінки вартості майна, що приватизується (на думку опонентів, оцінити майно у кабінеті взагалі неможливо — це під силу тільки ринку), ми вважаємо, що об'єкти «малої» приватизації мають перейти до тих, хто на них працює (якщо врахувати, що тим, хто працює у невиробничій сфері, видаватимуться лише сертифікати на символічну суму у 3,5 тисячі карбованців, виходить, що вчителі і лікарі лишаться ні з чим...), законопроектом передбачено, що приватизація комунальної власності здійснюватиметься відповідно до рішень місце-

(Закінчення на 4-й стор.).

«ДЕ ВІН? ВЖЕ ПОБІГ...»

Ранкове засідання 20 грудня

Можна, звичайно, зрозуміти обурення депутатів з приводу того, що лічильна система висвітила неправильні дані при поіменному голосуванні Заяви Верховної Ради України щодо укладення Україною Угоди про Співдружність Незалежних Держав. Як і поспівчувати окремим депутатам, котрі натиснули клавіші «за», а «Рада» видала, що вони взагалі не брали участі у прийнятті рішення або проголосували «проти». Підкреслюю, окремим народним обранцям, бо хоча на табло й зафіксовано, що в сесійному залі більше 360 депутатів, насправді їх було, на мій погляд, значно менше. Принцип «за мене реєструється карточка, а голосує сусід» продовжує залишатися основним для багатьох парламентаріїв.

Словом, рано чи пізно все-таки прийдемо до того, що Верховна Рада працюватиме на професійній основі. Хоча, по суті, це маємо вже сьогодні, оскільки склад парламентаріїв у залі протягом останньої сесії залишається майже незмінним. І якщо, наприклад, крізь пальці можна дивитися на те, що окремі депутати залишають зал на час обговорення суто професійних, вузькоспеціалізованих документів, то в даному конкретному випадку чимало народних обранців просто проігнорували Заяву, важливість якої важко переоцінити. Адже утворення Співдружності нині без перебільшення на устах народу України, а оцінки підписання Угоди про неї іноколи діаметрально протилежні. Своєю ж Заявою з приводу укладення цієї Угоди напередодні алма-атинської зустрічі парламент України розставив всі крапки над «і».

На ранковому засіданні Верховна Рада України прийняла Закон та постанову про введення його в дію з приводу обернення майна компартії України та КПРС у державну власність.

Тепер вже не можна сказати, що було основною причиною — небажання депутатів підтримати чи, можливо, несправність «Ради», але законопроект про податки на добавлену вартість так і не набрав необхідної кількості голосів.

Наступний законопроект про колективне пайове господарство мав як своїх прихильників, так і противників. Про це свідчить хоча б те, що народним депутатом Миколою Мельником було запропоновано альтернативний проект цього документа. Досить зацікавлено відбувалося обговорення Закону про фермерське господарство. Але в ньому, по суті, брали участь лише депутати-аграрії. Решта ж жваво обговорювала свої проблеми або прогулювалася коридорами. А шум у залі під час виступів парламентаріїв зайвий раз засвідчив, що народні депутати так і не навчилися слухати один одного. Більше того, коли головуючий запросив до мікрофона одного з народних обранців, того в залі не виявилося. На що Іван Степанович відреагував реплікою: "Де ж він? Вже десь побіг...»

Повірте, прикро бачити, коли люди, на яких покладають стільки надій, відсутні, замість того, щоб своєю роботою у парламенті хоч трохи сприяти виходу з кризи незалежної України. Бо на кого ж тоді надіятися, як не на своїх обранців?

**Василь ТУГЛУК,
парламентський кореспондент «Голосу України».**

НАГОРОДИ УКРАЇНИ: ЯКИМИ ВОНИ БУДУТЬ?

Одним з атрибутів державності є нагороди. Якими вони будуть у нашій незалежній Україні? Це запитання наш кореспондент адресував заступникові голови Комісії Президії Верховної Ради України по державних нагородах народному депутату Валентині ЄЩЕНКО.

— Народна мудрість говорить, що перш ніж створювати щось нове, варто звернутися до історії. А тому я й хочу дати коротеньку довідку.

До революції власних державних нагород на Україні не існувало. Щоправда, у 1919 році, під час правління Директорії, була спроба започаткувати українські нагороди. Рада Міністрів УНР встановила статут бойової відзнаки «Республіка» (двох ступенів) для нагородження старшин і козаків. Однак ці відзнаки не були виготовлені і, ясно, нікого ними не нагороджували. Так і залишилися не здійсненими проекти щодо «військово-бойового Ордена Визволення» та ордена «Слава України».

Єдиною реалізованою нагородою того часу був встановлений С. Петлюрою у жовтні 1920 року Орден (лицарів) Залізного хреста армії УНР, але вручення його нагородженим провадилося у 1921 році за межами України. Має свої нагороди й українська діаспора. Поміж багатьох відзнак заслуговують на увагу передусім ті, прерогативу надання яких мав у різний час Уряд УНР в екзилі. Серед них Воєнний Хрест УНР (1953 р.), Хрест Українського Козацтва (1947 р.), медаль «За поранення» (1980 р.) тощо. Певну систему нагород мала і УПА. Це, зокрема, Золотий Хрест Бойової Заслуги, Срібний Хрест Бойової Заслуги, Бронзовий Хрест Бойової Заслуги, кожний з яких мав два класи. Для військових і цивільних призначені Золотий Хрест, Срібний Хрест, Бронзовий Хрест.

— Це є відкриттям, мабуть, для багатьох громадян України. Нагадаймо також про нагороди, запроваджені вже в роки Радянської влади.

— П'ятий Всеукраїнський з'їзд Рад постановою від 10 березня 1921 року заснував перший український орден, який відповідно до статуту, затвердженого ВУЦВК і РНК УСРР 4 листопада 1925 року, здобув назву «Трудовий Червоний Прапор УСРР». Нагородження ним провадилось до 1933 року.

Уже на початку 20-х років почалося нагородження грамотами, а також присвоєння почесних звань республіки, хоча офіційно перші звання встановлено у січні 1934 року. Ці відзнаки діють і нині.

Отже, система державних нагород включає почесні звання республіки, яких тепер 29, Почесну Грамоту і Грамоту Президії Верховної Ради України. Закономірно постає питання про заснування нових державних нагород. При цьому доречно нагадати, що у світі практично немає країни, яка не мала б своїх відзнак. Нещодавно велика колекція орденів і медалей різних країн і різних часів експонувалась у Державному історичному музеї. Вона засвідчила, що кожна цивілізована держава світу має власні нагороди.

— Скажіть, будь ласка, Валентино Миколаївно, хто тепер нагороджуватиме?

— Згідно з Конституцією України, встановлює державні нагороди Верховна Рада, а нагороджує Президент України.

— Які ж конкретно нагороди намічається заснувати?

— Пропозиції щодо нових державних нагород республіки на розгляд Верховної Ради України мають внести Комісія Президії Верховної Ради України по державних нагородах та Комісія Верховної Ради України у питаннях законодавства і законності разом з компетентними міністерствами і відомствами республіки на основі широкого вивчення громадської думки. Іншими словами, ця робота має проводитись гласно, на широкій демократичній основі.

Користуючись нагодою, я звертаюсь до міністерств і відомств, Рад народних депутатів, наукових установ, творчих спілок, інших громадських об'єднань, окремих громадян надіслати свої пропозиції, які, на їх думку, державні нагороди (ордени, медалі, почесні звання тощо) доцільно було б мати в суверенній Україні, кого і за що нагороджувати.

Що стосується моєї особистої думки, вважаю, що Україна повинна мати свій орден — найвищу державну нагороду для відзначення громадян за особливі заслуги перед республікою. Необхідно вивчити доцільність заснування ордена чи медалі для нагородження за успіхи у праці, значний особистий внесок у розвиток економіки, науки, культури, соціальної сфери.

Та, здається, ніхто не заперечуватиме, що на окремі відзнаки заслуговують працівники внутрішніх справ, Служби національної безпеки, Національної гвардії, інші громадяни, які виявили себе у боротьбі із злочинністю, захисті суверенітету республіки, життя, особистої гідності людей, їх конституційних прав і свобод, а також за мужність і відвагу, виявлені під час ліквідації наслідків стихійного лиха, врятуванні людей і матеріальних цінностей.

Великою популярністю користуються відзнаки за високу професійну майстерність. У зв'язку з цим хотілося б знати ставлення широкої громадськості до почесних звань республіки, а також до Почесної Грамоти і Грамоти Президії Верховної Ради України.

— А яка доля масових відзначень багатодітних матерів, ветеранів праці?

— Припинено нагородження орденом «Материнська слава» та медалями «Медаль материнства», «Ветеран праці», яке провадилось від імені союзних органів. Бажано було б знати думку людей, насамперед багатодітних матерів і ветеранів праці, і з цього приводу.

— Готуючи пропозиції щодо нових державних нагород, слід, очевидно, виходити з якихось певних критеріїв?

— Саме так. Україна має свою історію, багатющі національні та культурні традиції. Насамперед це потрібно мати на увазі. У багатьох країнах нагороди названі іменами видатних діячів національно-визвольного руху, державних діячів, представників науки, національної культури, а також на честь визначних подій в їх історії тощо. Важливо не допустити зашкорублих штампів, ідеологізації, легковажного запозичення того, що вже було або у когось є.

— Залишається лише сказати, куди можна надсилати листи з пропозиціями.

— Листи просимо надсилати на адресу: м. Київ, вул. Грушевського, 5, Комісії Президії Верховної Ради України по державних нагородах.

ЗАЯВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

З ПРИВОДУ УКЛАДЕННЯ УКРАЇНОЮ УГОДИ ПРО СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ

Ратифікована 10 грудня 1991 року Верховною Радою України Угода про співдружність незалежних держав із Застереженнями до неї забезпечує незалежність України як держави. Разом з тим має місце неоднозначне тлумачення як окремих положень Угоди, так і загального її спрямування офіційними колами сторін, що її уклали. Мова зайшла прямо про призначення Угоди як основи для створення нової союзної держави.

Відповідно до положень Віденської конвенції про право міжнародних договорів з моменту ратифікації Угоди обов'язковими для України є ті положення Угоди, підписаної Президентом України, до яких не зроблені застереження, а також Застереження до Угоди, схвалені Верховною Радою України.

У своєму підсумку ратифікована Верховною Радою України Мінська Угода із застереженнями для України означає наступне:

1. Згідно з Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року та волевиявленням народу України, здійсненим шляхом всеукраїнського референдуму, Україна є і залишається за своїм правовим статусом незалежною державою — суб'єктом міжнародного права.

2. Україна заперечує перетворення співдружності незалежних держав на державне утворення із своїми органами влади і управління.

3. Україна заперечує надання співдружності незалежних держав статусу суб'єкта міжнародного права.

4. Координаційні інститути в рамках співдружності не можуть мати владний характер. Їхні рішення є рекомендаційними.

5. Здійснюючи зовнішню політику самостійно, Україна вступатиме в консультації з іншими державами співдружності.

6. Кордон між Україною — з одного боку та Росією і Білорусією — з іншого є державним кордоном України, який є недоторканним. Лінія його проходження, визначена Договором між Україною і Росією 1990 року і Договором між Україною і Білорусією 1990 року, лишається незмінною незалежно від того, чи є Україна стороною Угоди чи ні.

7. Україна створюватиме власні Збройні Сили на базі розташованих на її території Збройних Сил колишнього СРСР.

8. Україна прагнутиме набути статусу без'ядерної держави шляхом знищення усіх ядерних арсеналів під ефективним міжнародним контролем і на підставі Декларації про державний суверенітет України не входитиме до військових блоків.

9. Перебування стратегічних збройних сил на території України є тимчасовим. Їхній правовий статус і термін перебування на території України має бути визначений Законом України і спеціальною міждержавною угодою, укладеною між державами, на території яких розміщена ядерна зброя колишнього СРСР.

10. Україна створюватиме власну відкриту економічну систему шляхом запровадження власної грошової одиниці, створення власних банківської та митної систем, розвитку власних систем транспорту і зв'язку, а також участі у регіональних та міжрегіональних ринках.

11. Спори щодо тлумачення і застосування норм Угоди Україна вирішуватиме шляхом переговорів на основі міжнародного права.

12. Україна залишає за собою право не тільки припиняти, а й припинити свою участь в Угоді або окремих її статтях.

13. Україна гарантує виконання міжнародних зобов'язань, що випливають для неї з договорів колишнього Союзу РСР, відповідно до свого національного законодавства.

Викладене в пунктах 1—13 цієї Заяви є офіційним тлумаченням Мінської Угоди і обов'язковим для діяльності Президента України, Прем'єр-Міністра України та інших структурних ланок виконавчої влади.

Верховна Рада України
м. Київ
20 грудня 1991 року

Репліка

«ЦТ» ПЛЕТЕ...

Для чого придумано телевізор? Для чого всякі оті «Круглі столи», «Поля чудес», фільми-спектаклі, випуски свіжих і не зовсім новин, телемости і інші мультики-пультики? А для того, скаже будь-який представник найосвіченішої країни у світі, щоб народ після ударної праці відпочивав. Щоб набирався ума-розуму. Щоб підковувався культурно. Щоб, коротше, міг душу відвести.

Питанням відведення душі (зокрема, української), відведення у прямому смислі — убік від реального стану речей — виключну увагу останнім часом приділяє ЦТ. Подивишся, скажімо, інформаційну програму чи послухаєш актуальне інтерв'ю у найвищому виконанні — починаєш головою трусити, ніби відганяючи мару, подумки хреститися: про що це вони? Тут референдум відбувся, радість всенародна, що вирвалися нарешті з «обіймів», а з екрана: «Украинский народ, я в этом глубоко уверен, никогда не пойдет против Союза...» Підписали угоду про створення співдружності Незалежних Держав, а з екрана: «Создается новое содружество...». Значить, було «старое», а тепер — «новое» — оновлений, так би мовити, Союз, що треба було і довести... І без кінця: «страна», «в стране...». Де вона, та «страна»?

Не знаю, як вам, шановний читачу, а мені, коли знову і знову чую нав'язливі ствердження того, чого практично немає і вже бути не може, пригадується відома розповідь лікаря з медичного спецзакладу. Суть там така. За поведінкою пацієнтів у тому домі постійно спостерігають. І ось зауважили, що один вже виглядає цілком нормально. Викликають його на комісію, питають: «Ми тебе відпускаємо додому. Як прийдеш, що робитимеш?» Відповідає: «Зроблю рогатку і вб'ю двірника». Знову лікують. Через рік — на комісію. «Я прийду додому, — каже, — візьму гроші, куплю собі новий костюм, піду до ресторану, познайомлюся з красивою дівчиною...» «Молодець, — перебивають його, — все правильно і логічно, ми вас відпускаємо...» «Зачекайте, — говорить цей, що одужав, — я ще не все розповів. Приведу її додому, роздягну...» «Та досить, досить, — замахали на нього руками, — тут жінки!» Але він закінчив: «Витягну з трусиків резинку, зроблю рогатку і вб'ю двірника».

Отакі асоціації навіюються. Самі по собі.

Сергій МЕЛЬНИЧУК,
власний кореспондент «Голосу України».
Рівне.

Хоч я і співрозробник, але не підтримую

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

вих органів (тобто у Чернігові так, а у Донецьку — інакше... Що ж до можливостей впливу на місцеві органи, то кимось з депутатів було висловлено цілком слушне зауваження: «Є такі люди, які не тільки якийсь готель зможуть купити, а й міськраду...»).

Отже, якщо розкласти думки «за» і «проти», то противники, чи то пак критики запропонованих законопроектів, серед виступаючих переважали. Однак ніхто не заперечував нагальної потреби нашого суспільства у зміні форм власності, а отже, й законах з роздержавлення. Проте пропозиції були різними. З одного боку — прийняти пакет у першому читанні й запропонувати урядові його серйозно доробити, з іншого — пакет законів не приймати (тим більше, що було знайдено навіть розбіжності між, скажімо, запропонованим Законом про банкрутство і вже чинним Законом про банки і банківську систему, між законами про «велику» і «малу» приватизацію) й відправити на переробку. Депутат О. Барабаш, співавтор концепції роздержавлення, навіть пообіцяв докласти усіх зусиль, щоб закони було розроблено належним чином. Словом, дилема: прийняти недосконалі закони і почивати діяти або ще трішки почекати законів, які не викликатимуть сумнівів?

Забігаючи наперед, скажу: цього дня голосування не відбулося. На шосту годину у сесійному залі з якихось причин залишилося лише триста депутатів. І Голова Верховної Ради І. Плющ, «... щоб не звести нанівець велику роботу», запропонував проголосувати наступного дня.

Чому склалася така ситуація? Здавалося б, усі розуміють, що затягування вирішення цих питань спричиняє подальше зубожіння суспільства. Проте винні у цьому, мабуть, все ж таки самі депутати. Наведу лише цитати. А. Кінах (Миколаївська область): «Неспроможність Кабінету міністрів у поєднанні з пасивністю Верховної Ради привели нас до кризи». В. Пилипчук (Рівненська область): «Верховна Рада своїм рішенням про зведення всіх варіантів до спільної концепції не дала нам можливості не погоджуватися з урядом. Ми не могли офіційно винести на розгляд альтернативні думки і тому робимо це сьогодні...»

І, що є найгіршим, альтернативність позиції Комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством не якась дріб'язкова — концептуальна. Ну скажіть, чи варто оцінювати майно у сьогоднішніх карбованцях, коли невдозі матимемо гривні? І це тільки один з аспектів...

Дмитро ДЕСЯТНИКОВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Вітаємо!

Є АЛЬТЕРНАТИВНА ІНФОРМАЦІЯ

Днями у Міністерстві юстиції України відбулось урочисте вручення свідоцтва про реєстрацію Української телевізійної спілки. Свідоцтво за № 179 вручив президенту спілки В. Цендровському міністр юстиції України В. Бойко.

Президент новоствореної Української телевізійної спілки В. Цендровський повідомив, що основною метою діяльності цієї громадської організації є створення в Україні інформаційно-телевізійної мережі, яка відповідала б світовому рівню. Причому, як наголосив Володимир Андрійович, ще до кінця нинішнього року в столиці нашої республіки буде діяти перша станція, розрахована на 12 програм.

Щоб втілити у життя мету спілки, також до кінця року планується внести на розгляд Верховної Ради України альтернативний проект Закону про телебачення та зв'язок.

Сьогодні, за словами В. Цендровського, Україна посідає чотирнадцяте місце у забезпеченні телевізійною інформацією. Тому серед завдань, що їх члени і керівництво телевізійної спілки, мають вирішити — і створення незалежного комітету, який вирішував би проблеми ліцензування та інші, і система юридичного захисту тележурналістів та їхніх програм, тобто авторських прав. Серед проектів, які мають бути представленими до кінця року на розгляд вищих органів, — проект телекомпанії «Мегаполіс». У разі його прийняття та втілення у життя мешканці сіл матимуть змогу дивитися від 5 до 7 телепрограм.

Також планується створення у Києві «власного дому» для членів спілки та їхніх колег, де б вони могли одержати як інформацію з банку даних, так і іншу необхідну допомогу.

У травні 1992 року спілка збирається провести конкурс на кращий фільм, знятий незалежною телекомпанією.

На думку В. Цендровського, кожна юридична особа повинна мати право на власне мовлення. А чого ж прагне сам Володимир Андрійович?

— Ми хочемо одного — можливості спокійно працювати, — сказав він на прощання.

Катерина ВОРОНЕНКО.

Нарешті

В УТ — КОНКУРЕНТ

Нарешті й Чернігів більш-менш цивілізується — його жителі можуть дивитися по п'ятому каналу постійні місцеві телепрограми. Дебютував телецентр чотиригодинною передачею, насиченою як цікавими новинами, так і розважальними блоками. Діти подивилися мультфільм, дорослі — зарубіжний детектив. Передачі ведуться українською мовою.

Здається, що на Чернігівщині в Українського телебачення з'явився непоганий конкурент.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Ювілей

Дні поета Ва...
ка, організов...
культурологічни...
«Заповіт» та об...
зацією Спілки ...
України, розпоч...
сах. Перед ...
творчості поета...
тератори, жу...
хто знав і любі...
побратима.
Завершаться ...

Конф...
Міжнаро...

Вчора на а...
тик, 2, де про...
ренція, надійш...
«З глибокою ...
делегатів ... зар...
тей II ...
нції Міжнарод...
Союз «Чорноб...
усіх учасників ...
слідків Чорноб...
строфи. Народ...
ну схиляють ...
вашою мужніс...
даністю. Ми з...
пам'ятати, що ...
го здоров'я, а ...
жаль, і ціною ...
тя приборкали ...
атом, закривш...
ту і все людст...
Нині в суве...
ліках можна ...
з вас, предста...

КУ...

Саме так, в...
ком нашій мед...
четься ...
«Здоров'я ...
чала діят...
ністерства охо...
Маленька краї...
чатку 60-х рок...
ред світом з ...
рукою, сьогодн...
дітей.
Понад п'ять ...
бувало на Куб...
ся бадьорими, ...
жень. Вистав...
техніки і препа...
ней йдеться, ...
про те, чим і я...
Тут же можн...
найкваліфікова...
тацію щодо д...
експона... бе...
ють виставку с...
сокого рангу.
Але все це ...

Реалії

ТАКА «ДУМКА»

Живемо в такий час, що майже щодня стаємо свідками створення нових газет. Скільки їх тепер — сотні, тисячі? Навіть кіоскери втратили їм лік, не кажучи вже про рядового читача. Тож, щоб привернути до себе увагу людей, кожне видання вдається сьогодні до будь-яких методів, навіть обіцяє передплатникам мільйон. Звичайно, не кожному, а тільки тому, кому дуже пощастить.

Проте, як з'ясувалося, читач — він і в Африці читач. І н... завжди правильно шукат... його десь далеко.

Цей фактор і врахували журналісти з Білої Церкви, що об'єдналися біля новоствореної газети «Громадська думка», яка стала органом міської Ради народних депутатів. Таким чином, процес створення нових видань не обминув і районні центри, де й раніше виходили місцеві газети.

Сьогодні «Громадська думка» — незалежна думка про соціальне, економічне та політичне життя міста. На її сторінках є місце для викладення поглядів усіх рухів та партій, а найголовніше, що газета левову частку своїх шпальт відводить питанням висвітлення діяльності Рад народних депутатів, інформаціям про рішення міськвиконкому тощо. А щоб повніше інформувати читачів про діяльність депутатів, газетярі почали випускати інформаційний додаток «Депутатський вісник».

Крім того, при редакції діє соціологічний центр «Думка». Головна мета його — проведення соціологічних досліджень суспільно-політичного життя й прогнозування їх розвитку, а також популяризація і вивчення проблем історичної, філософської та культурної спадщини України.

Скористатися послугами «Думки» може кожний.

Лаврін СЕРГІЙЧУК.
Київська область.

Справи кримінальні

ХТО ЗБЕРЕЖЕ МІЛІЦІЮ?

Напередодні першої річниці прийняття Верховною Радою України Закону про міліцію молоді співробітники органів внутрішніх справ зустрілися з міністром у справах молоді та спорту В. Борзовим та міністром внутрішніх справ А. Василишиним. На зустрічі, яка відбулася у залі колегії Міністерства у справах молоді та спорту, були присутні інші керівники двох міністерств, а також народний депутат України, голова Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю Я. Кондратьєв.

У своєму виступі на цій зустрічі міністр внутрішніх справ України А. Василишин навів такі цифри: На Україні скоєно 2850 убивств, ще 9 500 чоловік загинуло у дорожньо-транспортних пригодах, 1288 — під час пожеж. Кількість крадіжок зросла на 92 відсотки. Причому, як у повоєнні часи, крадуть здебільшого продукти харчування у приватних осіб.

Ми часто дорікаємо міліції. Мовляв, куди вона дивиться? Але подумайте над такими цифрами: з 1988 року при виконанні службових обов'язків загинули 72 співробітники міліції, 1152 — поранені. Та й проблеми з житлом, зарплатою і навіть — з формою. Хоча із цим, можливо, буде трохи легше: як повідомив Я. Кондратьєв, у проекті бюджету на 1992 рік правоохоронним органам має бути виділено 5,1—5,2 мільярда карбованців. Ще рік два тому ця сума становила близько 80 мільйонів. Міліцію треба захищати обов'язково. А поки що правоохоронці, живучи у таких же злиднях, як і ми з вами, захищають наші домівки й наше життя, не маючи іноді ані бензину, ані транспорту, щоб виїхати на місце злочину. Тож притримаймо сердиті слова і спробуймо поставити себе на місце людей у підбитих вітром шинелях...

Катерина САЗОНЕНКО.
Київ.

Відродження

Подалися шахтарі в козаки

Відбувся з'їзд Донецького українського козацтва, на якому відроджено Кальміуську паланку війська запорозького низового. Місцеві козаки обговорили і прийняли свій статут, провели вибори керівних органів. Полковником паланки став донецький шахтар з 20-річним стажем підземних робіт А. Бондаренко.

— Як і в статуті Всеукраїнського козацтва, так і в нашому передбачається створення ряду госпрозрахункових структур різного профілю,— поділився планами на майбутнє військовий суддя І. Козловський. — На зароблені гроші організуємо підготовку новобранців до Української національної гвардії, будемо широко проводити патріотичне виховання молоді. Плануємо пропагувати побут, звичаї, культуру козацтва, брати участь у фольклорних святах і фестивалях. Допомогти в цьому нам обіцяють історики, діячі культури, мистецтва. Серед них — духовний батько всеукраїнського козацтва, відомий митець Іван Гончар, письменник Сергій Плачинда.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

ЗИМА. ПОВ...

Неймовірне...

Щось дивовижне коїлось біля будинку № 70-А, що на проспекті Правди. Перехожі з переляку підскакували і швиденько обходили одне й те ж місце на тротуарі. Особливу реакцію виявляли жінки — злякано ойкали, кидалися подалі вбік, ніби їм під ноги потрапило щось надзвичайно страшне.

Як з'ясувалося, тим «страхіттям» був вуж. Вірніше — вуженя. Маленьке, з яскраво жовтими вушками, воно, бідолашне, то завмирало на холодному асфальті, то оживало, щоб проповзти кілька сантиметрів.

Звідки взялося, адже гади давно заснули у своїх схованках і лише навесні, коли потеплішає, ви...
верхню?

Не менш ди...
сусідньому буд...
Повернувшись ...
му, господар од...
побачив кілька...
ли підлогою, ...
злетіти. «Звід...
зими, тим біль...
вно зробив ка...
монт?» — зди...

Справді, що ...
чи якась закон...
роди? Чи, мо...
радіації, як ст...
дейкують жите...
ноградар?

Реалії

КИЇВ — ВСЕСВІТНІЙ БАНКІР?

Лаври Женеви не дають спокою київським фінансистам. З цілком певних джерел із Кабінету міністрів України стало відомо, що тут завершується робота над концепцією перетворення України в зону вільного банківського підприємництва. Планується організувати міжнародний центр з вільним міжбанківським оборотом коштів, центральний об'єднаний фонд і кредитні банки а також інститут холдингових, лізингових та страхових операцій. Автор концепції — кандидат економічних наук, 39-річний Володимир Лановий, який займає пост державного міністра з питань власності й підприємництва України.

«ЄВРО-ІКС».

ДИВЕРСАНТИ ВЛАС...

Пригоди

Сильний вибух пролунав недавно у побутовому корпусі Хотинської районної друкарні. Містом почали поширюватися чутки, що це справа рук «диверсантів - рухівців», які нібито палять скирти, нищать збіжжя, а оце вже й на промислові об'єкти почали зазіхати.

Насправді ж вибух стався з банальної пр...
шення правил ...
донагрівальної ...
закрило очі ке...
карні. Наслід...
зруйноване побут...
щення. Жертв ...

...А ІНФОРМАЦІЯ

...ади Украї- ...проект ...чення та ...словами В. ...країна по- ...місце у ...зійною ін- ...серед зав- ...і керівни- ...спілки, ма- ...створення ...ету, який ...ній ліцен- ...і система ...ту теле- ...програм, ...ем Се- ...мають бу- ...до кінця ...вищих ор- ...компанії ...разі його ...я у жит-

тя мешканці сіл матимуть змогу дивитися від 5 до 7 телепрограм.

Також планується створення у Києві «власного дому» для членів спілки та їхніх колег, де б вони могли одержати як інформацію з банку даних, так і іншу необхідну допомогу.

У травні 1992 року спілка збирається провести конкурс на кращий фільм, знятий незалежною телекомпанією.

На думку В. Цендровського, кожна юридична особа повинна мати право на власне мовлення. А чого ж прагне сам Володимир Андрійович?

— Ми хочемо одного — можливості спокійно працювати, — сказав він на прощання.

Катерина ВОРОНЕНКО.

Нарешті

В УТ — КОНКУРЕНТ

Нарешті й Чернігів більш-менш цивілізується — його жителі можуть дивитися по п'ятому каналу постійні місцеві телепрограми. Дебютував телецентр чотиригодинною передачею, насиченою як цікавими новинами, так і розважальними блоками. Діти подивилися мультфільм, дорослі — зарубіжний детектив. Передачі ведуться українською мовою.

Здається, що на Чернігівщині в Українського телебачення з'явився непоганий конкурент.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Ювілей

НЕ ЗГАСНУТИ ДУШІ ПОЕТА

Дні поета Василя Симоненка, організовані обласним культурологічним товариством «Заповіт» та обласною організацією Спілки письменників України, розпочалися в Черкасах. Перед шанувальниками творчості поета виступають літератори, журналісти — всі, хто знав і любив незабутнього побратима.

Завершаться Дні в обласному музично - драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка прем'єрою вистави-спогаду про короткий і трагічний шлях рідного по духу сина Кобзаря. Буде це 8 січня, у день народження поета, у день гіркої роковини: 28 літ прожито і майже 28 літ, як пішов він за далекий обрій...

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаси.

Факт

Конференція Міжнародного Союзу «Чорнобиль»

Вчора на адресу Хрещатик, 2, де проходить конференція, надійшла телеграма: «З глибокою повагою вітаю делегатів і зарубіжних гостей II п[illegible] конференції Міжнародної організації Союз «Чорнобиль», а також усіх учасників ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Народи Таджикистану схиляють голови перед вашою мужністю і самовідданістю. Ми завжди будемо пам'ятати, що ви ціною свого здоров'я, а багато хто, на жаль, і ціною власного життя приборкали смертоносний атом, закривши собою планету і все людство.

Нині в суверенних республіках можна брати приклад з вас, представників єдиного чорнобильського руху. Ваш девіз: «Візьмемося за руки, друзі, щоб не пропасти поодинці», треба взяти на озброєння багатьом політикам.

Бажаю учасникам Міжнародної конференції плідної роботи, а всім чорнобильцям — міцного здоров'я, благополуччя їхнім сім'ям. Чорнобиль не повинен ніколи повторитися.

Президент Республіки.
Таджикистан
НАБІЄВ».

На конференції буде прийнято Статут Міжнародної організації Союз «Чорнобиль», сформовано Координаційну Раду.

Микола ХРІЄНКО.

Справи кримінальні

ХТО ЗБЕРЕЖЕ МІЛІЦІЮ?

Напередодні першої річниці прийняття Верховною Радою України Закону про міліцію молоді співробітники органів внутрішніх справ зустрілися з міністром у справах молоді та спорту В. Борзовим та міністром внутрішніх справ А. Василишиним. На зустрічі, яка відбулася у залі колегії Міністерства у справах молоді та спорту, були присутні інші керівники двох міністерств, а також народний депутат України, голова Комісії Верховної Ради України з питань правопорядку та боротьби із злочинністю Я. Кондратьєв.

У своєму виступі на цій зустрічі міністр внутрішніх справ України А. Василишин навів такі цифри: На Україні скоєно 2850 убивств, ще 9 500 чоловік загинуло у дорожньо-транспортних пригодах, 1288 — під час пожеж. Кількість крадіжок зросла на 92 відсотки. Причому, як у повоєнні часи, крадуть здебільшого продукти харчування у приватних осіб.

Ми часто дорікаємо міліції. Мовляв, куди вона дивиться? Але подумайте над такими цифрами: з 1988 року при виконанні службових обов'язків загинули 72 співробітники міліції, 1152 — поранені. Та й проблеми з житлом, зарплатою і навіть — з формою. Хоча із цим, можливо, буде трохи легше: як повідомив Я. Кондратьєв, у проекті бюджету на 1992 рік правоохоронним органам має бути виділено 5,1—5,2 мільярда карбованців. Ще рікдва тому ця сума становила близько 80 мільйонів. Міліцію треба захищати обов'язково. А поки що правоохоронці, живучи у таких же злиднях, як і ми з вами, захищають наші домівки й наше життя, не маючи інколи ані бензину, ані транспорту, щоб виїхати на місце злочину. Тож притримаймо сердиті слова і спробуймо поставити себе на місце людей у підбитих вітром шинелях...

Катерина САЗОНЕНКО.
Київ.

...А»

...чне та по- ...я. На її ...для викла- ...рухів та ...вніше, що ...у своїх ...питанням ...ності Рад ...інформа- ...міськви- ...щоб повні- ...тачів про ...газетя- ...інфор- ...«Депутат- ...редакції ...центр ...мета його ...ологічних ...льно-полі- ...ноогнозу- ...а також ...вивчення ...філософ- ...спадщи- ...послугами ...ний

...ТІЧУК.

З с[illegible] по нитці

КУБА ДАЄ УРОК

Саме так, відкритим уроком нашій медицині мені хочеться назвати виставку «Здоров'я для всіх», що почала діяти в приміщенні Міністерства охорони здоров'я. Маленька країна, яка на початку 60-х років стояла перед світом з протягнутою рукою, сьогодні лікує наших дітей.

Понад п'ять тисяч їх побувало на Кубі. Повернулися бадьорими, повними вражень. Виставка медичної техніки і препаратів, що про неї йдеться, дає уявлення про те, чим і як їх лікували. Тут же можна одержати і найкваліфікованішу консультацію щодо демонстрованих експонатів, бо супроводжують виставку спеціалісти високого рангу.

Але все це — лише видима частина експозиції. Є й невидима. Будь-кому зрозуміло: такого рівня медицина змогла досягти завдяки гідному ставленню держави до свого інтелектуального потенціалу. Нам про таке лише мріяти. Докази? Ось один із багатьох. На виставці демонструється препарат, який кубинські спеціалісти пропонують для лікування вітиліго. Наша ж вітчизняна методика лікування цього захворювання майже не використовується, а автор її, професор Ж. Гудзенко, позбавлена можливості допомагати хворим. Я назвала лише один приклад, але ж список можна продовжити...

Тож Куба дає відкритий урок. Чи піде він нам на користь?

Марина ДЯТЛОВА.

Виставки

СПОГАД СЕРЦЯ

У виставочному залі Музею історії Києва (Андріївський узвіз, 3) триває виставка гравюр та літографій видатного англійського скульптора, графіка XX сторіччя Генрі Мура.

Ця виставка організована за участю Британської Ради, яка впродовж п'ятдесяти років сприяє розвитку культурних відносин Великобританії з іншими країнами. Вернісаж у Києві — продовження цих добрих традицій.

Однією з помітних сторін діяльності Британської Ради є колекціювання британського мистецтва XX сторіччя, започатковане 1935 року. Нині це зібрання має понад п'ять тисяч творів. Генрі Мур — один з багатьох митців хто подарував свої твори колекції на знак вдячності Раді за її роль у зростанні його міжнародної репутації.

Неможливо переоцінити значення мистецтва Генрі Мура. Його твори експонувалися в багатьох країнах, а скульптурні композиції прикрашають вулиці великих міст світу. Майстра часто називають «Мікельанджело XX віку». Його мистецтво має універсальний характер, своєю привабливістю воно єднає нації і народи. Теми, порушені художником, прості й водночас вічні. Це материнство і родючість, співчуття й благородство, звичайні людські почуття.

Виставка творів Генрі Мура відкрилася в Києві не випадково. Це своєрідне повернення додому, бо його дружина — Ірина Радецька, народилася саме в Києві. Вони зустрілися 1928 року в Лондоні, у Королівському коледжі мистецтв, де Мур викладав у класі скульптури, а Ірина навчалася живопису. Художник був захоплений її красою, чар... його цікавили ... в Росії, бідува... До цієї зустрічі ... «істинний худо... одруженні т... тецтвом». А ... йомства з Ір... дав, «Рембра... жину, а Ба... дітей». У липні ... ній шлюб бу... рі та Ірина о... вав понад п'ят... до смерті Мура... Ірина була ... натхненницею ... творчості, житт... їх сімейного ж... шив свої кращ... «Напівлежачі ... До середини 30... конав серії ма... яких стала йо...

Графікою Му... матися серйоз... На виставці е... естампів із ст... 719 робіт. Вони ... усі періоди йог... 1949 і 1984 ро... рують різні ... техніки, якими ... дожник.

«Мати і дит... лежачі жінок... основні теми, я... виває все житт... лєній літограф...

Подалися шахтарі в козаки

Відбувся з'їзд Донецького українського козацтва, на якому відроджено Кальміуську паланку війська запорозького низового. Місцеві козаки обговорили і прийняли свій статут, провели вибори керівних органів. Полковником паланки став донецький шахтар з 20-річним стажем підземних робіт А. Бондаренко.

— Як і в статуті Всеукраїнського козацтва, так і в нашому передбачається створення ряду госпрозрахункових структур різного профілю,— поділився планами на майбутнє військовий суддя І. Козловський. — На зароблені гроші організуємо підготовку новобранців до Української національної гвардії, будемо широко проводити патріотичне виховання молоді. Плануємо пропагувати побут, звичаї, культуру козацтва, брати участь у фольклорних святах і фестивалях. Допомогти в цьому нам обіцяють історики, діячі культури, мистецтва. Серед них — духовний батько всеукраїнського козацтва, відомий митець Іван Гончар, письменник Сергій Плачинда.

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецьк.

ЗИМА. ПОВЗУТЬ ВУЖІ

Неймовірно, але...

Щось дивовижне коїлось біля будинку № 70-А, що на проспекті Правди. Перехожі з переляку підскакували і швиденько обходили одне й те ж місце на тротуарі. Особливу реакцію виявляли жінки — злякано ойкали, кидалися подалі вбік, ніби їм під ноги потрапило щось надзвичайно страшне.

Як з'ясувалося, тим «страхіттям» був вуж. Вірніше — вуженя. Маленьке, з яскраво жовтими вушками, воно, бідолашне, то завмирало на холодному асфальті, то оживало, щоб проповзти кілька сантиметрів.

Звідки взялося, адже гади давно заснули у своїх схованках і лише навесні, коли потеплішає, виповзуть на поверхню?

Не менш дивне сталося і в сусідньому будинку № 68-Б. Повернувшись увечері додому, господар однієї з квартир побачив кілька ос, які повзали підлогою, намагаючись злетіти. «Звідки вони серед зими, тим більше, що я недавно зробив капітальний ремонт?» — здивувався він.

Справді, що це? Аномалія чи якась закономірність природи? Чи, можливо, вплив радіації, як стурбовано подейкують жителі масиву Виноградар?

— Згадані явища хоча й рідкісні, але цілком нормальні, — сказав під час нашої зустрічі завідуючий зоологічним музеєм, доктор біологічних наук, професор М. Щербак. — Вуженя або сховалося на зимову сплячку серед труб тепломережі й відтак пробудилося, відчувши «весну», або ж його хтось потурбував, і воно вирушило шукати іншого місця. Оси, як це притаманно всім комахам, ожили в квартирі чи на балконі від тепла й вилізли із шпарин, де ніхто не міг їх до цього запримітити. Отож, радіація тут ні до чого.

Олександр ВИНОКУРОВ.
Київ.

Уїк-енд, то...

ВІКОВИЙ ГОРОСКОП

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЖИТТЯ ЛЮДИНИ ПОДІЛЯЄТЬСЯ НА ДВАНАДЦЯТЬ ВІКОВИХ ПЕРІОДІВ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ ПЕВНИМ ЗНАКАМ ГОРОСКОПУ, ТОВТО, ВВАЖАЄ ГРИГОРІЙ КВАША, В ЛЮДИНІ ЗАКЛАДЕНО 12 ВІКОВИХ ПРОГРАМ. КОЖНА З НИХ ЧЕКАЄ СВОГО ЧАСУ І ВМИКАЄТЬСЯ В НАЛЕЖНИЙ ТЕРМІН.

Перше життя
Півень (немовля)

Перше своє життя людина проживає, нічого не запам'ятавши. Та це їй і не потрібно. Не треба починати життя, знаючи про смерть. Народившись, дитина кричить. Аналогів цьому в живому світі нема. Крик немовляти можна порівняти хіба що з криком півня на світанку. Як птах, дитина імітує звуки, причому ті, з якими до неї звертаються захоплені батьки. Не бійтеся перехвалити своє дитя навіть у такому віці, тим більше тих, хто народився у рік Півня. Спілкуйтеся з ними побільше, бо півні без спілкування можуть навіть захворіти.

Друге життя
Мавпа (1—3 роки).

Друге життя настає у сім—вісім місяців. Людину вже ніщо не зв'язує з тим світом, бо вона прийшла в коло сім'ї. Тепер у неї почи-

...НІЙ БАНКІР?

...нтр з віль- ...оборотом ...об'єдна- ...банки а ...олдингових,

лізингових та страхових операцій. Автор концепції — кандидат економічних наук, 39-річний Володимир Лановий, який займає пост державного міністра з питань власності й підприємництва України.

«ЄВРО-ІКС».

ДИВЕРСАНТИ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА

Пригоди

Сильний вибух пролунав недавно у побутовому корпусі Хотинської районної друкарні. Містом почали поширюватися чутки, що це справа рук «диверсантів - рухівців», які нібито палять скирти, нищать збіжжя, а оце вже й на промислові об'єкти почали зазіхати.

Насправді ж вибух стався з банальної причини — порушення правил експлуатації водонагрівальної системи, на щод закрило очі керівництво друкарні. Наслідок — повністю зруйноване побутове приміщення. Жертв немає, на відміну від аварій у Кельменецькій лазні, Сторожинецькому райпобуткомбінаті та Чернівецькому об'єднанні хлібопродуктів.

Петро КОЛІСНИК,
технічний інспектор Чернівецької облпрофради.
Чернівецька область.

ГОЛОС України

…НЕ ЗГАСНУТИ ДУШІ ПОЕТА

…я Симонен- … обласним …товариством …ною органі- …письменників …ся в Черка- …вальниками …тупають лі- …їсти — всі, …езабутнього … в обласно-

му музично - драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка прем'єрою вистави-спогаду про короткий і трагічний шлях рідного по духу сина Кобзаря. Буде це 8 січня, у день народження поета, у день гіркої роковини: 28 літ прожито і майже 28 літ, як пішов він за далекий обрій…

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаси.

Факт

…ренція …ного Союзу «Чорнобиль»

…су Хреща- …ить конфе- …телеграма: …гою вітаю …жних гос- …ї ко… …е- …органі…ції …, а також …квідації на- …ської ката- …аджикиста- …ви перед … і самовід- …ди будемо …ціною сво- …то хто, на …сного жит- …ертоносний …бою плане- … …них респуб- …и приклад …ків єдино-

го чорнобильського руху. Ваш девіз: «Візьмемося за руки, друзі, щоб не пропасти поодинці», треба взяти на озброєння багатьом політикам.

Бажаю учасникам Міжнародної конференції плідної роботи, а всім чорнобильцям — міцного здоров'я, благополуччя їхнім сім'ям. Чорнобиль не повинен ніколи повторитися.

Президент Республіки.
Таджикистан
НАБІЄВ».

На конференції буде прийнято Статут Міжнародної організації Союз «Чорнобиль», сформовано Координаційну Раду.

Микола ХРІЄНКО.

З се… по нитці

…БА ДАЄ УРОК

…итим уро- …ні мені хо- … виставку …», … по- …іщен… Мі- …и здоров'я. …яка на по- …стояла пе- …ротягнутою …ікує наших … …сяч їх по- …Повернули- …ними вра- … медичної …ів, що про … уявлення … лікували. …держати і …у консуль- …нстрованих …упров… у- …іалисти ви- … …лише види-

ма частина експозиції. Є й невидима. Будь-кому зрозуміло: такого рівня медицина змогла досягти завдяки гідному ставленню держави до свого інтелектуального потенціалу. Нам про таке лише мріяти. Докази? Ось один із багатьох. На виставці демонструється препарат, який кубинські спеціалісти пропонують для лікування вітиліго. Наша ж вітчизняна методика лікування цього захворювання майже не використовується, а автор її, професор Ж. Гудзенко, позбавлена можливості допомагати хворим. Я назвала лише один приклад, але ж список можна продовжити…

Тож Куба дає відкритий урок. Чи піде він нам на користь?

Марина ДЯТЛОВА.

…ВУТЬ ВУЖІ

…але…

…взуть на по- … …сталося і в …ку № 68-Б. …вечері додо- …ї з квартир …, які повза- …намагаючись … вони серед … що я неда- …альний ре- …вався він. …? Аномалія …ірність при- …иво, вплив …бовано по- … масиву Ви-

— Згадані явища хоча й рідкісні, але цілком нормальні, — сказав під час нашої зустрічі завідуючий зоологічним музеєм, доктор біологічних наук, професор М. Щербак. — Вуженя або сховалося на зимову сплячку серед труб тепломережі й відтак пробудилося, відчувши «весну», або ж його хтось потурбував, і воно вирушило шукати іншого місця. Оси, як це притаманно всім комахам, ожили в квартирі чи на балконі від тепла й вилізли із шпарин, де ніхто не міг їх до цього запримітити. Отож, радіація тут ні до чого.

Олександр ВИНОКУРОВ.
Київ.

…ОГО ВИРОБНИЦТВА

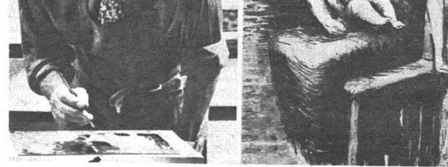
…ни — пору- …плуатації во- …стеми, на що …ництво дру- … — повністю …ове примі- …має, на від-

міну від аварій у Кельменецькій лазні, Сторожинецькому райпобуткомбінаті та Чернівецькому об'єднанні хлібопродуктів.

Петро КОЛІСНИК,
технічний інспектор Чернівецької облпрофради.
Чернівецька область.

Виставки

СПОГАД СЕРЦЯ

У виставочному залі Музею історії Києва (Андріївський узвіз, 3) триває виставка гравюр та літографій видатного англійського скульптора, графіка XX сторіччя Генрі Мура.

Ця виставка організована за участю Британської Ради, яка впродовж п'ятдесяти років сприяє розвитку культурних відносин Великобританії з іншими країнами. Вернісаж у Києві — продовження цих добрих традицій.

Однією з помітних сторін діяльності Британської Ради є колекціювання британського мистецтва XX сторіччя, започатковане 1935 року. Нині це зібрання має понад п'ять тисяч творів. Генрі Мур — один з багатьох митців хто подарував свої твори колекції на знак вдячності Раді за її роль у зростанні його міжнародної репутації.

Неможливо переоцінити значення мистецтва Генрі Мура. Його твори експонувалися в багатьох країнах, а скульптурні композиції прикрашають вулиці великих міст світу. Майстра часто називають «Мікельанджело XX віку». Його мистецтво має універсальний характер, своєю привабливістю воно єднає нації і народи. Теми, порушені художником, прості й водночас вічні. Це материнство і родючість, співчуття й благородство, звичайні людські почуття…

Виставка творів Генрі Мура відкрилася в Києві не випадково. Це своєрідне повернення додому. бо його дружина — Ірина Радецька, народилася саме в Києві. Вони зустрілися 1928 року в Лондоні, у Королівському коледжі мистецтв, де Мур викладав у класі скульптури, а Ірина навчалася живопису. Художник був захоплений її красою, чарівним акцентом, його цікавили історія її життя в Росії, бідування в Парижі… До цієї зустрічі Мур вважав, що «істинний художник має бути одружений тільки з мистецтвом». А вже після знайомства з Іриною він згадав, «Рембрандт мав дружину, а Бах — двадцятеро дітей». У липні 1929 року Генрі та Ірина одружились, і їхній шлюб був щасливим і тривав понад п'ятдесят років, аж до смерті Мура в 1986 році.

Ірина була для художника натхненницею і підтримкою в творчості, житті. У перший рік їх сімейного життя Мур завершив свої кращі твори на тему «Напівлежачі жіночі постаті». До середини 30-х років він виконав серії малюнків, моделлю яких стала його дружина.

Графікою Мур починає займатися серйозно після війни. На виставці експонуються 80 естампів із створених митцем 719 робіт. Вони представляють усі періоди його творчості між 1949 і 1984 роками і демонструють різні види графічної техніки, якими користувався художник.

«Мати і дитина» та «Напівлежачі жіночі постаті» — дві основні теми, які художник розвиває все життя. У представленій літографії «Напівлежача мати з дитям на сірому тлі» (1982) художник об'єднав ці дві основні для його творчості теми.

Після війни протягом останніх тридцяти років свого життя Мур неодноразово повертався до теми «Дівчина, що сидить за партою».

Інтереси художника, творця Мур реалізовував, відтворюючи у мистецьки довершених формах любов матері до дитини, зв'язок людини з природою. Ці форми набувають у нього вигляду кістки, скелі, черепашки, черепа, каменю і порожнини. Так, череп слона, подарований Муру його другом сером Джуліаном Хакслі, надихнув художника на створення 40 офортів.

Твори митця можна збагнути не відразу. Вони вимагають поступового осягнення, а в нагороду дарують свої таємниці, відкриваючи різні формальні тонкощі та змістові нюанси.

У цьому — людяність мистецтва Генрі Мура. Він мріяв про те, що його твори відлунюватимуться у серцях людей світлою нотою.

Джовен НІКОЛСОН,
представник Британської Ради.
Лондон.

На знімках: скульптор, художник Генрі Мур; «Мати і дитина». Літографія.

Уїк-енд, тобто вихідні

ВІКОВИЙ ГОРОСКОП

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЖИТТЯ ЛЮДИНИ ПОДІЛЯЄТЬСЯ НА ДВАНАДЦЯТЬ ВІКОВИХ ПЕРІОДІВ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ ПЕВНИМ ЗНАКАМ ГОРОСКОПУ, ТОБТО, ВВАЖАЄ ГРИГОРІЙ КВАША, В ЛЮДИНІ ЗАКЛАДЕНО 12 ВІКОВИХ ПРОГРАМ. КОЖНА З НИХ ЧЕКАЄ СВОГО ЧАСУ І ВМИКАЄТЬСЯ В НАЛЕЖНИЙ ТЕРМІН.

Перше життя
Півень (немовля)

Перше своє життя людина проживає, нічого не запам'ятавши. Та це їй і не потрібно. Не треба починати життя, знаючи про смерть. Народившись, дитина кричить. Аналогів цьому в живому світі нема. Крик немовляти можна порівняти хіба що з криком півня на світанку. Як птах, дитина імітує звуки, причому ті, з якими до неї звертаються захоплені батьки. Не бійтеся перехвалити своє дитя навіть у такому віці, тим більше тих, хто народився у рік Півня. Спілкуйтеся з ними побільше, бо півні без спілкування можуть навіть захворіти.

Друге життя
Мавпа (1—3 роки).

Друге життя настає у сім—вісім місяців. Людину вже ніщо не зв'язує з тим світом, бо вона прийшла в коло сім'ї. Тепер у неї починає активно формуватися пам'ять. Поки що вона дитяча, фрагментарна. Згадайте кращі фільми Тарковського, Фелліні… Сюжетність не властива майстрам року Мавпи. У другому житті наступає любов до світу, батьків і до себе. Освоюючи власне «я», людина освоює і своє тіло — сидить, повзає, ходить, підтягується. Закладається фізична сила на все життя. Якщо зараз не сформуєте богатиря, дитинство буде кволим. Мавпа — знак вольовий. Не заважайте волі дитини, хай здобуде кілька перемог, не завадить.

Третє життя.
Коза (від 3 до 7 років).

У цей період з малюком відбувається метаморфоза — вольовий фізкультурник стає плаксивим, капризним шахрайчиком і неробою. Але поганого віку не буває, як нема й поганих знаків. Корній Чуковський назвав цей вік лінгвістичною геніальністю. Як губка, дитина вбирає слова, фрази, казки, фільми тощо. Не тримайте її на голодному пайку вражень. Звісно, батькам важко терпіти негативізми, капризи. Як боротися? Без зайвої серйозності. Не треба совістити — усе перетворюйте на гру, більше фантазії.

Четверте життя.
Кінь (7—12).

Жарти скінчилися. Почалася робота. Воля — головне поняття цього віку, причому воля розуму. Семирічна дитина раптом усвідомлює, що ні читати, ні рахувати — нічого толком не вміє. Тепер їй треба цього всього навчатися самій. Дайте дитині шанс — не опікуйтеся нею надмірно, не набридайте допомогою. Діти у віці Коня і люди, які народилися під цим знаком,— то машина, що сама все освоює. Роль батьків — створити для цього всі умови. Навчання, спорт, допомога по господарству — нічого не можна упускати. У 12 років буде вже запізно.

(Далі буде).

СЬОГОДНІ — СВЯТОЇ ГАННИ ЗАЧАТТЯ.

За віруваннями, у цей день зачався світ. Наймають молебень, щоб свята Ганна допомогла зберегти худобу від вовків. Не вибираються в дорогу, бо на коней можуть напасти вовки. За повір'ям, вовки збираються на Ганни у зграї і бігають так до Водохреща.

Існує прикмета: як на Ганни нема вітру, — буде добрий врожай на садовину.

Фото Івана ТИТАРЕНКА.

Це ж треба!

У ПАРИЖІ В ЖАННИ «ВСІ ВДОМА»

Утаємничене зникнення популярної співачки Жанни Агузарової свого часу схвилювало численних її шанувальників. Та ось недавно у засобах масової інформації з'явилося повідомлення про роботу Агузарової в США. Як же здивувався кореспондент «Євро-ІКС», зустрівши її в сім'ї російських емігрантів у Парижі Віктора та Олени Кортьє.

Жанна весь вечір сміялася, жартувала, словом, вразила виглядом щасливої людини. На запитання, як вона опинилася в Парижі, Жанна відповіла, що тепер це для неї звична річ, оскільки з однаковим успіхом вона могла опинитися в Берліні, Римі чи Лондоні.

— В Америці готова до виходу вже друга моя платівка, концертів мало, зате є повне взаєморозуміння з американською громадськістю. Всі мене люблять, і ніхто не вважає, що у мене «не всі вдома»,— сказала співачка.

«Євро-ІКС».

Трагедія

УТОПИЛА У ВІДРІ

У місті Стаханові сталося звіряче вбивство чотиримісячної дівчинки. Мати утопила донечку у відрі з водою. Вбивцю затримано, нині вона знаходиться в психіатричній лікарні.

«СХІД».
Луганська область.

ПОГОДА

21 та 22 грудня на більшій частині території України пройдуть невеликі опади, 22 грудня на півдні помірні опади. Спостерігатиметься слабка ожеледь, туман, на дорогах ожеледиця. Вітер південно-західний, 22 грудня в західній частині республіки північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура вночі і вдень від 3 морозу до 3 тепла, в Криму 0—5 градусів тепла.

По Києву та області вдень 21 грудня місцями невеликі опади, слабка ожеледь, на дорогах ожеледиця. Вітер південно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 0—2 градуси тепла.

Фото Леоніда **ПІДЛУЖНОГО.**

Чергова по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 446-61-13.

НЕ РИДАТЬ, А ЗДОБУВАТИ...

Думка письменника

ЗБУЛОСЯ!!! Звершилося!! Сталося! Започаткувалося... Саме так — лише започаткувалося. Це — як родини чи весілля. Радість. Музики. Тости. А попереду — ціле життя. Буденне, нині нужденне, й треба його зробити не нужденним. І сотні прикладів з історії, сотні свідчень про те, що в тисячу разів легше взяти владу, аніж потім з її допомогою збудувати щось довладне. (Останній приклад — жовтень 1917 року. Стає страшно, що людський розум — такий куций, малий, недалекоглядний, довірливий, віддає перевагу лозунгам, а не аналізові, не досвідові, що в ньому так шалено діють різнобічні сили.) Тисячу разів легше вистояти під чорними дулами (хоч вистоюють лише герої), аніж під тиском дрібних буденних обставин і зваб (здебільшого не вистоюють і герої, найперша й найбільша зваба — слава, остання — власне благополуччя). Попереду — невідомість, і за тисячу кроків, і за п'ять. Перед нами українське поле, яке потрібно засіяти своїм, не позиченим зерном. Принаймні, в плані державному. Створити свої структури, надто внизу. Копіювати чужі було б самогубством. В плані ж економічному — без позик досвіду не обійтися.

Ще вчора бурунили мітинги, лунали заклики, творилися нові партії, зводилися рахунки — були спрямовані на боротьбу. Сьогодні про все те потрібно рішуче забути. Спрямуватися на творчість, на працю. Досить самоїдства, самогубства. Воно кричить до нас з темної криниці історії, з дня вчорашнього. 1918 рік. Війська Директорії в Києві. На Київ наступають червоні війська. А в самому війську Директорії — криваві чвари. Нікого послати на фронт, бо дві Дніпровські дивізії захопили: одна — Дарницю, друга — Святошино. Командир дивізії Зелений не згодний в чомусь з Директорією. Він прибіжить до неї, коли вже Директорія втікатиме. Роки 1942—1944. Наймогутніша в світі Червона Армія побиває теж вельми могутню гітлерівську, Червона Армія монолітом котиться через Україну. А на Україні бандерівці побивають мельниківців. Добивають. В один тільки день роззброїли чотири тисячі чоловік! Не зійшлися в тактиці!

Страшні уроки. Для всіх нас. Найперше для тих, хто називає себе демократами. Уроки поки що не враховуються. Зовсім недавно, коли творилася республіканська партія, її творці зажадали не допускати в неї тих, хто не постраждав від Радянської влади. Що може зробити партія без людей, партія, яку не підтримують широкі маси населення? Отже, досить чвар і почвар, нових партій тут і в діаспорі. Адже є Україна! Досить сліз та жалісливих пісень. Як ми любимо себе! Як ми любимо себе в наших бідах! Як уміємо ображатися. Тільки що: «виходжу з вашої партії, спілки, громади». Забудемо, врешті, це. Як сказав класик: «не ридать, а здобувати». Будемо вчитися працювати. Тільки в праці наш порятунок. Про це вже говоримо всі. І... не працюємо й далі.

Якщо ми не вистоїмо наступний рік — загинемо. Ми повинні засіяти, засадити весною все, що можна, й зібрати врожай, цим забезпечити можливість творення на інших теренах, довести світу, що ми вміємо працювати, не розучилися працювати, що нам можна вірити. Рік сівби і врожаю! Всі вільні робочі руки, всі організації, рухи, партії, спілки — туди, в поле.

...На які технології, з огляду на нашу економіку, наші природні умови, наше народонаселення, нашу історію, наші звичаї, вийти нам? Які напрями визначити, які відсікти? Яким галузям дати широку колію, які лишити на вузькоколійці. (Не переробляти все од початку до кінця, а залишити все, що може нам служити. А переробити, перебудувати кожному потрібно насамперед себе, відчути власну відповідальність за те, що було і буде, криза моралі нині пронизала увесь світ). Якою має бути конверсія, орієнтуватися тільки на побутову техніку чи ще на щось? Скажімо, на сільське господарство? Як провести приватизацію? Як бути з землею? Точаться суперечки: передати землю селянам з правом продажу чи без нього. Деякі країни, та ж Малайзія, вже випробували це. Спочатку роздали землю з правом продавати. Але нині не ті люди, що були колись. Частина з них почала продавати землю, а самі подавалися на нові місця чи до міста. Сьогодні в сільському господарстві Малайзії три сектори: державний, фермерсько-плантаторський, приватний. Всі вони конкурують між собою й розвиваються. Всюди сувора, точна, найдетальніше розроблена законами регламентація. Для компаній, ферм, дрібних землевласників, при чому навіть залежно від того, живе він з батьками, дітьми, родичами чи сам. Залучити до розробок (не перетворюючи цю нараду на мітинг, хурал) економістів діаспори, таких, як Богдан Гаврилишин, який виступає в нашій пресі з вельми тверезими, розважливими, розумними думками. На цій нараді має виробитися головне — економічна стратегія. Але не тільки економічна, а й державна, національна, останні дві йдуть тільки в парі.

Маємо виробити соціальний і політичний устрій, себто знайти політичне та соціальне обличчя, яких у нас поки що немає, і виробляти їх не в боротьбі, сварках і суперечках, бо це знову ж таки шлях до загибелі, а в еволюційних перетворюваннях, глибоких роздумах, самообмеженнях, самовдосконаленні, самоперебудові, врахуванні всього історичного шляху народу, всіх його форм управління, досвіду світового.

Маємо виробити погляд на наше національне існування, щоб у майбутньому не впасти в крайності, щоб мобілізувати на наше національне будівництво все населення, виходячи з наших історичних умов, з досвіду міжнародного, а в кінцевому підсумку знайти якийсь новий вектор. Наше покликання — держави мирної, людей працьовитих, незатьмарених ідеологією на[...]налістичного очманіння, але й спо[...]них самоповаги, людей, які бажають [...]ти в дружбі з сусідами та з іноплемінцями, з тими, хто ділить з нами наші радощі й біди і споживає ту саму паляницю.

Розумію, що оці мої думки — принагідні, думки літератора, не втаємниченого в проблеми економічні, соціальні, але так хочеться, врешті, Добра, істини, нелукавого, мудрого Слова від мудрих людей. Хочеться праці, творення. Нас стільки котили з сторони в сторону холодні чужі вітри. Немов те перекотиполе. Та й його котіння має свій смисл — розсіяти насіння. Наш смисл — інший, зібрати те насіння на одну ниву. Не приведи, Боже, нам покотитися ще раз!

Юрій МУШКЕТИ[К]

З точки зору народного депутата

ФАРИСЕЙСТВО ФІЛАРЕТА

27 липня ц. р. у «Голосі України» було надруковано звернення Митрополита Київського і всієї України Філарета до Голови Верховної Ради України, в якому було зачеплено честь і гідність народного депутата України Сергія Головатого. Нижче вміщуємо відповідь на цю публікацію.

НАПИСАТИ запізнілу відповідь Митрополиту Київському і Всієї України Філарету (Денисенку) мене змусило кілька обставин.

По-перше, коли я назвав Російську православну церкву (РПЦ) придворною комуністичною церквою, то мав на увазі не мільйони віруючих, а саме високе духовенство, керівний клір, які, на жаль, і в Росії, і в Україні (де РПЦ мала свою українську «філію») з плином часу і під тиском обставин перефарбувалися і підлаштувалися під нових державних керівників. РПЦ в Україні швиденько стала Українською православною церквою (УПЦ), свого роду духовною «автономією», яка прагне сьогодні повної самостійності, про що й було нещодавно заявлено на другому соборі УПЦ у Києві.

Я чудово розумію відмінність між вірою високого церковного начальства, зокрема Філарета (Денисенка), і вірою моєї бабусі та мільйонів парафіян. От вони справді пережили всі тяготи 20—30-х років, репресії за віру з боку нашої «атеїстичної держави». Справді, це на них трималася церква і зберігала духовні і моральні цінності народу протягом 70 років комуністичного, сатанинського за своєю природою, правління. Це вони, мільйони простих віруючих, захищали Батьківщину від фашистської навали, піднімали з руїн нашу сплюндровану землю. І робили це разом з комуністами і безпартійними. Це в них, у віруючих, відбирали під конюшні та склади храми, організовували в них «джерела соціалістичної духовності». І тільки Бог відає, що давало їм сили вистояти і зберегти божественне в душах своїх. Але не відають цього високі духовні «пастирі» на кшталт Філарета (Денисенка).

Коли я говорив про комуністичну придворну церкву, я спирався на факти. Чи може мені їх пояснити Філарет (Денисенко)?

У широко розповсюдженій брошурі «Православ'я на Україні» Філарет (Денисенко) говорить: «Мене дивує, що нашу церкву (РПЦ.— **С. Г.**) і віруючих за кордоном називають гнаними. У Радянському Союзі немає переслідувань за релігійні переконання. На жаль, західна преса не звертає уваги на акти нормальних взаємовідносин між церквою і державою». Що це таке? Як воно пов'язується з «тяготами 20—30-х років»? Дуже просто: радянська держава знищувала сотні і тисячі священнослужителів різних рангів і мільйони віруючих, які не хотіли «тотальної атеїзації», боролися з нею, боролися за справжню свободу сумління і право на віру. Соловки і Сибір загрожували їм до недавнього часу, про що й свідчать українські та російські священики — «дисиденти». А коли заслати до Сибіру стало важко, в хід пішли сокири. Згадайте отця Олександра Меня...

А для тих керівників церкви, хто вважав відносини з такою державою «нормальними», були ордени, дачі та інші номенклатурні блага. А який моторошний символ у тому, що високих духовних отців охороняли кадебісти, нащадки тих ОДПУ чи НКВС, які колись згубили Павла Флоренського, розстріляли десятки тисяч священиків...

«Копнемо» глибше. 1927 рік. По всій країні репресують священиків усіх релігій, а патріарший місцеблюститель Сергій підписує декларацію про повну лояльність до Радянської більшовицької влади і вимагає від усіх священнослужителів під загрозою позбавлення сану підписати її.

1930 рік. Той же Сергій на прес-конференції для закордонних журналістів каже: «...церкви закриваються... на прохання віруючих, репресії духовенства здійснюються не за релігійні переконання, а в загальному порядку». Що це за "загальний порядок" національного кровопускання? Невже він угодний Богові?!

1953 рік. Помер великий тиран усіх часів і народів, а Патріарх Московський і Всія Русі Олексій (Симанський) над його труною віщує: «І багато доброго і корисного завдяки його високому авторитетові зроблено для нашої церкви урядом... І тепер, коли його не стало, ми молимося за мир його безсмертній душі... І нашому возлюбленому Йосифу Віссаріоновичу ми молитвенно, з глибокою, гарячою любов'ю, проголошуємо вічну пам'ять...» Щонайменше — дивна любов...

1957 рік. Агресія радянських військ проти Угорщини, а Патріарх Олексій у різдвяному посланні виправдовує інтервенцію.

1968 рік. Агресія проти Чехословаччини, пролилася кров, — і знову жодного слова осуду з боку РПЦ. Невже не помічали? Чи теж зарахували агресію до «богоугодних справ»? А згадаймо десятилітню трагедію «інтернаціональної допомоги» Афганістанові...

Або взяти Україну, до духовного відродження якої закликає сьогодні Філарет (Денисенко). Якою мовою велося богослужіння РПЦ на українській землі? І що мав на увазі Філарет на Помісному Соборі РПЦ у 1971 році, коли русифікація і духовне плюндрування України наближалося до апогею, а він говорив: «...український народ назавжди увійшов до сім'ї радянських народів, де він досяг небувалого в історії культурного й історичного розвитку». І тоді ж радив українцям за кордоном якнайскоріше приєднатися «до матері — РПЦ»! Невже не знав, не відав, що в підпіллі, у вигнанні живуть інші українські церкви: Греко-католицька та Українська автокефальна православна? **Фарисейством** це зветься, **фарисейством...**

А як можна було порівнювати високу самопожертву студентів, які голодували в жовтні 1990 року заради щастя українського народу, із (за словами Філарета) «гріхом самовбивства»? Таке «человеколюбие» теж схоже на **фарисейство** і підлабузництво до влади.

А чому вдається до нього Митрополит? Відповідь проста: студенти виступали проти влади, проти одного з її «стовпів», глави уряду. Змінилися керівники і віяння «при дворі» — змінилися й висловлювання церковних чиновників: вони сьогодні теж — «за незалежну Україну» та ще й за «незалежну церкву». Та не змінилася суть церковного керівництва — багатолітня звичка слугувати правителям. І чи не того ж гатунку зв'язок Філарета (Денисенка) з Леонідом Кравчуком, про що написали до Президії Верховної Ради України три іно[...] Марія (Сухаревська), Пелагея (Мо[...]зова), Тетяна (Бородаєва). Вони запротестували проти того, щоб у храмах розповсюджували листівки з вимогою голосувати на президентських виборах за Л. Кравчука.

До речі, про Патріарха Української православної церкви... Він уже давно є. Це — Патріарх Української автокефальної православної церкви (УАПЦ). Мстислав. Тієї церкви, яка існувала в Україні з часів козаччини і жодного разу не зрадила свій народ угодовством з владою, за що й було її розстріляно, знищено, відібрано в неї храми. Їх передали РПЦ (н[...]раїні нині, повторюю, УПЦ). То хіба не аморальна спроба з боку Філарета (Денисенка) дочекатися, поки Бог забере до себе літню людину Мстислава, а потім, оголосивши себе «автокефальною», поглинути справжню автокефалію, яка тільки-но відроджується і спинається на ноги з небуття? Інакше як ще можна поєднати церкви і двох Патріархів?..

А в боротьбі з УГКЦ, до кого звертається Філарет (Денисенко)? Знову до влади. Це він писав у «Правде» не так давно, що, мовляв, порятуйте нас від греко-католиків, а ми відбудуємо вам Успенський собор у Києві і передамо під культурний заклад. Хіба це не блюзнірство? Невже наша УПЦ перетворилася в ремонтно-будівельне управління чи реставраційну майстерню при державі?! Адже саме держава, якби вона справді піклувалася про відновлення духовних святинь народу і його душу, мала б давно відбудувати собори та храми і повернути їх віруючим, хоча б частково сплативши несплатні борги свої.

Сергій ГОЛОВАТИЙ,
народний депутат України.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Хочемо саме в даному разі нагадати, що в газеті досить часто з'являються матеріали, в яких думка авторів не збігається з точкою зору редакції. Зокрема, хто, де й за кого агітував на президентських виборах, — то його право і його справа. Зараз же нам, громадянам України, треба облишити і міжконфесійні, і інші чвари, і утверджувати гуртом незалежність України. І підтримувати Президента, бо його дії саме на це спрямовані. Знаємо ж: розпорошеність сил не давала нам можливості завоювати незалежність раніше.

ІЗ ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»:

ЧЕПКОВ Борис Михайлович. Народився 1937 року у місті Валуйках Бєлгородської області. Закінчив Одеський сільськогосподарський інститут. Працював на різних посадах інституту УкрНДІземпроект. Нещодавно призначений головою Державного комітету України по земельній реформі. Одружений, має сина і доньку. Життєве кредо: «Не нав'язувати, а переконувати фактами».

«Не хочу бути каліфом на годину»

Нове призначення

— Ваше призначення на посаду голови Комітету України по земельній реформі — експромт чи заздалегідь передбачений ріст?

— Коли цей експромт тривав майже рік, то це — експромт чи гра на нервах? Хоча, ще коли ми готували Земельний кодекс, я розумів необхідність Комітету по земельній реформі. Зрештою, її треба було проводити професійно. І після певних вагань і сумнівів я погодився на цю посаду...

— Мабуть, врахувавши не лише свій «домашній» досвід, а й участь у проведенні такої реформи в Алжирі?

— Не знаю. Але в Алжирі я справді був керівником контракту. Ми працювали при Міністерстві сільського господарства і рибної ловлі. За контрактом були фахівці різних напрямів: зоотехніки, картографи, агрономи, гідротехніки, топографи. Скажімо, є заява з проханням нарізати землю селянам. А матеріалу — ні ботанічного, ні грунтового обстежень — немає. Навіть топокарти 1952 року — стотисячного масштабу, а їм давай в тисячному. Але, мабуть, найбільші складнощі були в іншому. Вони нам не завжди довіряли. По наших слідах йшли американці та фахівці інших країн з перевірками. На жаль, дехто з наших виявився не на висоті, бо потрапив в Алжир не за фаховими здібностями, а за протекцією. Лише половина працівників могла більш-менш професійно робити свою справу...

— Напевне, ви зробили для себе якісь висновки і тепер, формуючи свою команду, підберете фахівців-однодумців?

— Безумовно. На провідні посади думаю запросити фахівців з Інституту УкрНДІземпроект. Але це для мене складне і болюче питання. Розраховую, із скасуванням так званої прописки, запросити кількох професіоналів з областей. Щоправда, вже були моменти, коли намагалися рекомендувати... За моїми розрахунками (без вирішення питань приватизації чи створення Земельного банку України), потрібно було б 97 чоловік. Я не прихильник великої чисельності управлінців, а обстоюю набір питань для Комітету. Хоча навіть цей скромний штатний розклад скоротили втричі після зустрічі з керівництвом Кабінету міністрів.

— А як здоров'я нашої землі перед реформою?

— Посилюється ерозія, падає гумус... Тому в нас тепер близько 30 відсотків ріллі еродовані. Ми сьогодні боремося з плоскісною ерозією. Земля завжди була в нас в загоні. Не секрет, що з жодного керівника господарства ніхто за здоров'я землі не запитав. Головне було — зерно, м'ясо, молоко, яйця... Керівник приймав і здавав господарство, а землю — ні. Не можна так по-варварськи ставитися до землі. Бо тоді нашим внукам залишиться дивитися на грунтову карту Докучаєва 1882 року і милуватися колишніми чорноземами.

— Чи не тому ви взялися за проведення земельної реформи. Якою ви її бачите?

— Поки що в нас в Україні не визначено обсяг робіт для проведення земельної реформи. Ми ще не розробили такої програми. А ще ж є такі, приміром, питання, як моніторинг земель, приватизація тощо, де немає навіть наукових розробок. Крім того, ми не маємо відповідної інформації про якість всіх категорій земель. Тому треба зрозуміти, що земельна реформа — не тимчасова кампанія, а клопітка, повсякденна робота не одного покоління.

— Як буде здійснюватися земельна реформа?

— Відповідно до програми її проведення. Так, на 1992 рік планується виконати роботи загальним обсягом близько 56 мільйонів карбованців.

— Чи маєте ви для цього відповідні кадри?

— Для успішного вирішення цього питання лише одних землевпорядників не вистачає близько 14 тисяч! Хоча в кожному районі окрім них в земельній службі мають бути: юрист, грунтознавець, геодезист тощо. Великі обсяги робіт необхідно виконати до березня 1994 року з наданням Державних актів на право володіння і користування землею. Тож рахунок піде на мільйони.

— Все це так. Але сьогодні селян хвилює також — якою буде плата за землю?

— Я думаю, що доступною.

— Це добре, але реалізація положень Земельного кодексу на місцях іде повільно. Тому і їдуть до Києва ходоки...

— Згоден, що Земельний кодекс ще по-справжньому не запрацював. Відповідно вже є пропозиції щодо його коригування. До розподілу землі треба підійти розсудливо, з державної позиції, без авралів і кампанійщини. Бо земля України — це надто серйозна річ. Така моя позиція з цього приводу.

— І все ж таки, чим Комітет може реально допомогти тим, хто хоче взяти землю?

— Складне запитання. Чинне законодавство всі права розпоряджатися землею віддало місцевим Радам. Тому почасти ми можемо їм лише допомагати кваліфіковано вирішити ці питання.

— До речі, чи не сприйматимуть деякі голови колгоспів земельну реформу як війну з ними?

— Ні, це не «війна з колгоспами». Це буде клопітка, терпляча роз'яснювальна робота з певними керівниками господарств, які помилково розуміють суть реформи.

— Але як бути, скажімо, з шістьма колгоспами Богородчанського району Івано-Франківщини, де приховували землю?

— Це, на жаль, не дивина. У нас майже в кожному господарстві щось та приховане із землі було і є. Тому цілком зрозуміло, що облік земель повинен бути державним, а не відомчим.

— Чи не боїтеся ви при виконанні покладених на Комітет завдань зустріти відсіч ще діючих донині бюрократичних структур управління і потрапити в пікантну ситуацію?

— Я цього не виключаю. Не хотів би бути каліфом на годину...

Вели інтерв'ю Віктор КОСАРЧУК, Юрій НЕСТЕРЯК, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

Млин агроновин

СТАНУТЬ ХЛОПЦІ ФЕРМЕРАМИ

Відразу у двох профтехучилищах Черкаської області — в Умані та Золотоноші — розпочали навчання групи по підготовці фермерів. Крім оволодіння фахом тракториста, водія, газо-електрозварника, майбутні власники селянських господарств проходять курс агрономії, зооветеринарії, сільського будівництва, бухгалтерського обліку, основ комп'ютеризації.

ОСЬ ЯКІ «ГРАДУСИ»

Одного розчерку пера вистачило, щоб під гаслами боротьби з алкоголізмом розкомплектувати високорентабельний спиртовий завод села Косари Кам'янського району. І знадобилося більше трьох років, щоб повернути «на круги своя» перепрофільований і навіть перейменований завод, який ледве зводив кінці з кінцями.

Нині Косарський біохімзавод після вимушеної перерви знову почав видавати «градусну» продукцію — близько чотирьох тисяч декалітрів спирту щодоби. У перспективі — відкриття цеху лікеро-горілчаних виробів на півтора мільйона декалітрів на рік. Отакі «градуси» у тихих Косарах.

О'КЕЙ, МІСТЕРЕ ФОСЕТА!

Директор британської фірми «Долгетті» містер Б. Фосета та комерційний директор фірми «Пік» містер Н. Гібсон лишилися задоволеними відвідинами Золотоніського та Черкаського районів. Два дні вони знайомилися з роботою свиновідгодівельних комплексів, які працюють за технологією фірми «Пік» — дочірнього підприємства «Долгетті». Бізнесмени з берегів туманного Альбіону «інспектували» черкаські виробництва, щоб пересвідчитися у доцільності продовження контракту. Висновок такий: співробітництво потрібно розширити не лише в галузі тваринництва, а й у виробництві комбікормів, рослинництві. На що й одержали згоду зацікавленої сторони.

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

І КУЛЬТУРЦЕНТРУМ, І КІРХА...

У радгоспі «Чапаєвець» почали будувати... культурцентрум. Чому така химерна, ненашенська назва? Бо, по-перше, його проект (клуб, відеосалон, бар, інженерні комунікації) розробили фахівці Німеччини, а затвердив федеральний уряд; по-друге, кошти на його спорудження та облаштування, 500 тисяч німецьких марок,— виділила ФРН.

Коли навесні нинішнього року в Причорномор'я завітав голова комісії бундестагу Німеччини з питань надання гуманітарної допомоги Україні Ян Остергетелло, то директор «Чапаєвця» Василь Шевченко не пропустив нагоди, аби запросити його до Доброолександрівки. Зважаючи на те, що колись там мешкали німецькі колоністи, а село мало назву Александергільф, гостя довго умовляти не довелося. Вже на місці він познайомився з членами кількох німецьких сімей, що й зараз тут мешкають. На свою долю начебто особливо й не скаржились, бо мають добротні будинки, домашні господарства, непогані заробітки, та на одну велику незручність усе ж вказали: як паства лютеранської церкви, змушені їздити, аби помолитися Богові чи відзначити релігійні свята, аж до сусіднього району. Бо кірха вже багато десятиліть зайнята під клуб...

Ділова німецька логіка спрацювала досить швидко: ми для молоді — культурцентрум, а кірху — за її прямим призначенням під храм, який би могли відвідувати всі бажаючі й з навколишніх сіл. Василь Шевченко вхопився за ідею обома руками, а незабаром одержав запрошення з Німеччини. Поїхав, узгодив, привіз той проект додому. Охочі будувати за валюту знайшлися швидко. Генеральним підрядником визначили «Украгропромсервіс».

Уже влітку наступного року культурцентрум має запросити своїх відвідувачів, а кірха — своїх.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».
Овідіопольський район Одеської області.

КУРС НА ТУРЕЧЧИНУ

Відразу після алма-атинської зустрічі на запрошення президента Озала до Туреччини вирушить державна делегація Киргизстану на чолі з Аскаром Акаєвим. У її складі — держсекретар Кабінету міністрів керівники ряду відомств, народні депутати республіки. Передбачено, що під час візиту, який триватиме чотири дні, між двома країнами будуть підписані міждержавна та міжурядова угода про двосторонні відносини, а також договір про економічну співпрацю. Президент Акаєв також виступить у меджлісі — турецькому парламенті, зустрінеться з представниками приватного бізнесу. Також будуть встановлені побратимські відносини між Бішкеком і турецьким містом Ізмір.

Євген ДЕНИСЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Бішкек.

ПОЛОВИНУ ШЛЯХУ ПРОЙДЕНО

749 делегатів III з'їзду «Саюдісу», попрацювавши два дні у вільнюському Палаці спорту, вирішили взяти тайм-аут до неділі 22 грудня. Що вже зроблено за цей час? Поки що небагато. Перед делегатами виступили Голова Верховної Ради Ландсбергіс, прем'єр-міністр Вагнорюс. Обговоривши їх доповіді про політичну та соціально-економічну ситуацію в республіці, саюдівці ухвалили одну-єдину резолюцію. Йдеться в ній про нагальну потребу введення в Литві інституту президентства. Кандидатом на пост президента, на думку з'їзду, може бути лише Вітаутас Ландсбергіс.

Опісля делегати висловили недовіру правлінню Литовського радіо й телебачення, вважаючи їхні передачі занадто... лівими. Яку «лівизну» вони мали на увазі, важко сказати. Адже найчастіше у програмах з'являються той же Ландсбергіс, Вагнорюс, люди з їх оточення.

Наприкінець другого дня знову постало питання про газети «Республіка», «Мажойи Летува» та «Атгиминас». Річ у тім, що раніше вони належали «Саюдісу», а потім оголосили себе незалежними. Заявивши, що ці найпопулярніші сьогодні у Литві видання обікрали «Саюдіс», та звинувативши їх у «посткомуністичних настроях», з'їзд узяв перерву.

Микола СТАНОВИЧ,
власний кореспондент «Голосу України».
Вільнюс.

Експрес-новини

Міністр закордонних справ Великобританії Херд заявив, що його країна повинна прискорити вирішення питання щодо визнання колишніх радянських республік. Ми одержали необхідні запевнення щодо контролю над ядерними озброєннями і питань дотримання прав людини в республіках, сказав він, виступаючи в палаті общин.

* * *

Північнокорейський дипломат заявив, що колишній керівник НДР Хонеккер навряд чи зможе найближчим часом вилетіти з Москви до Пхеньяна. Посольство Кореї в Москві все ще очікує дозволу російських властей на виліт Хонеккера, повідомив представник посольства.

* * *

Міністри закордонних справ країн НАТО дійшли згоди щодо подання колишньому СРСР продовольчої, медичної та інших видів допомоги з метою уникнення соціального вибуху в країні. Про можливість такого вибуху попередив держсекретар США Бейкер. НАТО контролюватиме поставки допомоги повітряним шляхом, повідомили міністри, а до її розподілу залучатиме своїх військовослужбовців.

* * *

Уряд ФРН прийняв постанову щодо визнання незалежності Хорватії і Словенії. Міністр закордонних справ Німеччини Геншер проведе переговори з лідерами двох республік на предмет встановлення з ними дипломатичних відносин.

* * *

Президент США Буш заявив, що використає майбутню поїздку по країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону з метою розширення торгових зв'язків і укріплення довір'я цих країн до обов'язків США в галузі регіональної безпеки. Буш поінформував засоби масової інформації щодо майбутніх відвідин Австралії, Сингапуру, Північної Кореї і Японії.

* * *

З американською допомогою, заявив президент США Буш, Куба може досягти успіхів у галузі економіки за умови, якщо нинішнього президента Кастро замінить демократичний уряд. Кастро пливе проти течії, сказав американський президент під час зустрічі з журналістами, і не можна припустити, щоб населення Куби зазнавало гноблення і його прагнення до свободи нехтувалося.

* * *

Керівники південноафриканських угруповань, які представляють біле й негритянське населення, розпочали офіційні переговори щодо нової конституції з метою покласти край більше ніж сорокарічному правлінню білої меншості в країні. Сьогодні у ПАР майже 5 мільйонів білих і 27 мільйонів негрів. Якщо переговори зазнають поразки, то заворушення охоплять усю країну, заявив представник комуністичної партії ПАР.

СУБОТНІЙ ВИПУСК

Посміхніться

— Вам нема чого боятися: автострада пройде над вашим будинком.

— Мій батько нарешті виявив до мене інтерес. Сьогодні він запитав, хто я такий і чи живу я тут.

Малюнки з газет «Монд» (Франція) та «Дейлі міррор» (Великобританія).

Зі світу по факту

● Останнім часом Бразилія дедалі більше страждає від «відпливу умів». Молоді перспективні вчені та їхні старші колеги віддають перевагу вигіднішим контрактам у США та Західній Європі. Тому уряд країни серйозно вивчає можливість залучити в Бразилію кілька тисяч висококваліфікованих спеціалістів з Радянського Союзу, які допомогли б розвитку наукових досліджень, освіти, культури, спорту, впровадженню новітніх технологій.

● За повідомленням податкових відомств США, у 1989 фінансовому році кожний американець заплатив у середньому 1888 доларів податків (на 116 доларів більше, ніж у попередньому році). Найвищий рівень податків був у штаті Аляска — 3999 доларів з людини, найменший — 1184 долари — в штаті Міссісіпі.

● Третина населення Зімбабве страждає на шистоматоз — хворобу, мікроби-розповсюджувачі якої проникають в організм людини через шкіру і кишечник з річкової води та викликають необоротні зміни в мозку, печінці, повну втрату зору. Місцеві жителі вже звикли до загрози, та й без річкової води, особливо під час засухи, неможливо. Кип'ятити ж її — не набираєш дров. А «ударні дози» спеціальних профілактичних препаратів можуть дозволити собі лише багаті любителі водних лиж, гонок на катерах та рибальства.

● За даними канадської ради з питань статусу у жінок, кожна п'ята молода пара, яка живе разом, офіційно не реєструвала свій союз. Також з'ясувалося, що жінки, які перебувають у громадянському шлюбі, освіченіші, мають роботу і заробляють більше від «офіційних» заміжніх.

● Житель далекосхідного міста Находка звернувся до лікарні японського міста-побратима Майдзуру з проханням про лікування, яке коштує 76 тисяч доларів. Але мерія Майдзуру виділила зі свого фонду міжнародних зв'язків лише 1700 доларів для дводенного обстеження і встановлення діагнозу, після чого хворого відправили на батьківщину, а мер Майдзуру заявив: віднині «ніяких іноземних (читай — радянських) пацієнтів за рахунок муніципальної благодійності».

● Ультраправа південноафриканська «Партія Бурської держави» виставила британському уряду рахунок на 350 мільйонів доларів як репарації за англо-бурську війну, що закінчилася майже... 90 років тому. Лідер партії ван Тондер не вважає, що це велика плата за життя 27 тисяч жінок та дітей, які загинули тоді в британських концтаборах. Але відповіді з Даунінг-стріт він поки що не одержав.

● Поліція американського міста Саммерфілд заарештувала трьох чоловік, які відповідали за утримання 200 хортиць на одній із спеціальних ферм. За словами очевидців, ці люди довели бідних тварин, які мали взяти участь у собачих бігах, майже до голодної смерті. Трійці пред'явлено звинувачення по 196 фактах жорстокого ставлення до собак.

ЧИ ДОБРЕ БУТИ МАЛЕНЬКИМ?

Інтим

Зріст цих людей найчастіше стає чи не єдиною міркою їхніх вчинків. Те, що чинить людина нормального зросту (для середнього німця — 1,75 метра), оточуючі обгрунтовують безліччю усіляких факторів: він саме такий тому, що виріс у сім'ї, де так багато забобонів; тому, що в нього занадто багато чи, навпаки, немає братів і сестер; тому, що його вчителі були надміру суворими; чи тому, що його в дитинстві примушували їсти шпинат...

А коли йдеться про маленького чоловіка, то все це вже не враховується. Він такий — тому що маленький. І всі його як плюси, так і мінуси відносять на рахунок «компенсації ним своїх комплексів».

Але маленький чоловік може це максимально використати. Що він і робить, вражаючи оточуючих своєю працелюбністю, наполегливістю, дисципліною, активністю. Нині це стало мало не аксіомою: маленькі чоловіки здатні на велику віддачу і вимогливіші до себе. У всіх відношеннях. В тім числі, і не в останню чергу — в сексі.

Переважна більшість читачок одного французького журналу для жінок на запитання: «Чи вважають вони маленьких чоловіків умілішими коханцями порівняно з високими?» — відповіли з певністю: «Так!» І хоча жіночим мріям про казкового принца більше відповідає атлетичний високий тип (мабуть, не нижче 1,85 метра), насправді мініатюрні чоловіки швидше знаходять ключ до жіночих сердець. Жінки підтверджують властиву «маленьким» «якусь особливу мужність, силу, витримку і азарт».

І все ж таки: у повсякденному житті маленький чоловік змушений переборювати великі перешкоди, перш ніж він зможе проявити свої чудові якості. Громадські норми в цілому і жіночі уявлення про чоловічий ідеал вокрема ніби встановлюють для них недосяжну планку. Маленькому чоловікові просто складно стати об'єктом уваги з боку жінки.

Маленький чоловік — танцюрист-одинак і борець-одинак.

Але перш ніж співчувати маленьким чоловікам і нарікати на неприхильність жінок, все ж таки ознайомимося із статистикою. Вона свідчить, що драми «зросту» між чоловіком і жінкою могли б бути зайвими, оскільки для більшості маленьких чоловіків є достатньо жінок, які підходять їм за віком і зростом. Наприклад, у ФРН 24 відсотки всіх дорослих чоловіків не вищі ніж 1,70 метра. Їх вважають маленькими. Але ж і німкень, не вищих від 1,70 метра, цілком вистачає — 76 відсотків. Так що невисоким чоловікам є з кого вибирати.

Але ж ні! Їм подавай жінок-гренадерів. Майже як альпініст Райнхольд Месснер, що прагнув зійти на всі «восьмитисячники», вони прагнуть підкоряти велетних. Наполегливо, жорстоко, фанатично.

Звичайно, до цього треба поставитись із розумінням. Всупереч усім забобонам підкорити високу жінку — це надає маленькому чоловікові ваги. На нього починають дивитися як на бувалого гульвісу, серцеїда, людину, яка чогось варта. А маленькому чоловікові це приємно. Врешті-решт у ньому повинно приховуватися щось цілком особливе, якщо висока та ще й красива жінка відважилася полюбити його, «коротуна», чи навіть одружитися з ним. Таким чином, потяг до високих набуває конкретного сенсу.

Для маленького чоловіка з середнім заробітком висока жінка залишається недосяжною метою. Але вони не здаються, маленькі чоловіки.

До речі, вони і всі жінки схожі в одному: їм треба домагатися більшого, ніж іншим, щоб пробитися наверх. Жінки, показавши хороший приклад, вийшли вперед. Емансипація застала низьких чоловіків у черевиках дитячого розміру. Але вони виростають із них. Якщо не в буквальному, то в соціальному значенні.

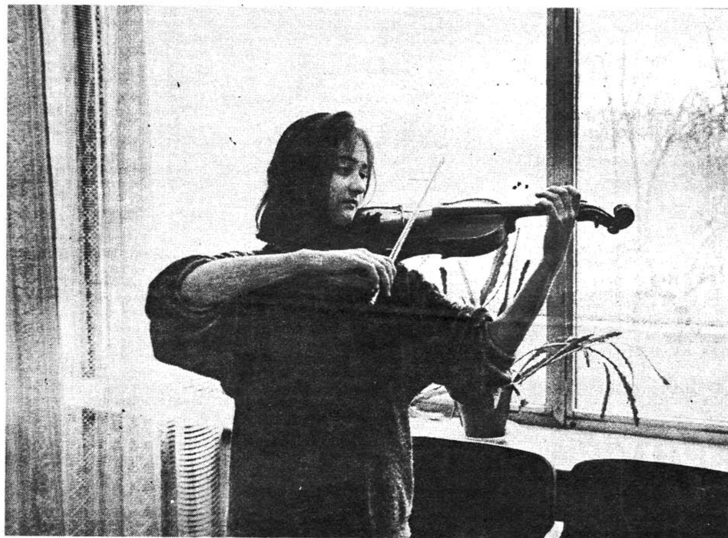
Отже, підсумовуємо достоїнства маленького чоловіка: він розумний, має почуття гумору, цілеспрямований і до того ж — прекрасний у коханні. Він володіє всім, що необхідне для життя, і при цьому не має потреби у великому просторі. Він — згусток енергії, згусток сили. Мікросхема з великими можливостями.

«Космополітен» (США).

Сторінку підготував Олексій ЄВСІКОВ.

ПРЕЛЮДІЯ ДО БЛАКИТНОГО СНІГУ

Ми шукаємо втіхи, нерідко сподіваючись знайти її тут, серед музики. Хоч би тому, що віримо — тепер вона служитиме нам, а не обслуговуватиме їх.

Якою бажаною видається нам сьогодні шпарка, де можна забутися і забути прозу черг, порожніх прилавків, конфліктів і негараздів. Як хочеться вірити, що краса справді врятує нас!

Але хто врятує красу? Тим більше, якщо вона «в єдиному екземплярі». Як, наприклад, Київське хореографічне училище-інтернат — унікальний навчальний заклад України, що готує артистів балету для оперних театрів республіки. Або розміщена з ним під одним дахом музична школа-інтернат імені Лисенка, яка зібрала під своє крило найобдарованіших юних музикантів столиці. Чомусь завжди здавалося, що тут живуть люди із зовсім іншими, неземними проблемами. Але проблем вистачає і в них. Хронічно бракує коштів, музичних інструментів, костюмів, приміщень для репетицій. Тісно, бідно, незатишно.

В останньому фільмі Ельдара Рязанова «Небеса обітовані» бомжі, як порятунку від свого життя на смітнику, чекають блакитного снігу. По тому, було їм обіцяно, нещасних заберуть на планету добра і щастя, якщо жебрак-музика Соломон заграє на скрипці.

Нас на іншу планету не забере ніхто. А дорога до добра і щастя лежить через красу.

Настане час, впаде й на нашу землю блакитний сніг. Зазвучить чарівна мелодія, і краса, можливо, ще раз врятує світ.

Катерина КІНДРАСЬ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Всім, всім, всім!

РЯТУЙТЕ НАШІ ДУШІ!

Природні катастрофи забирали людські життя задовго до індустріальної ери, але з настанням її жертви стали масовими. Опинившись у пастці, людство почало шукати вихід у створенні рятувальних служб. Людство, але не ми. У країні, де все будувалося «на кінець кварталу» з умовно придатних матеріалів і де небезпека бути похованими живцем нависла над мільйонами людей, до цього часу єдина надія — на мужність і ентузіазм співчутливих натур. Один розумний чоловік назвав нещасним народ, якому потрібні герої. А ми без них — жодного кроку.

ЗЕМЛЕТРУС у Вірменії поповнив лави героїв. Став до них і Дмитро Уточкін. Кандидат у майстри спорту з альпінізму, він мав неабиякий досвід рятувальних робіт, тож не зміг залишитися байдужим, коли почув: під уламками будинків гинуть люди, а допомога десь затримується. Кілька дзвінків — і загін з двадцяти чоловік був готовий до роботи.

Про роботу рятівників у Вірменії було написано багато, тож не буду повторюватись. Скажу тільки: там, у Спітаку, стало зрозуміло, що назрів час створювати власну рятівну службу. Її і створили ентузіасти при Українському фонді милосердя під керівництвом Володимира Фоміна. Четверо з хлопців Уточкіна увійшли до загону на правах штатних членів, решта дали згоду допомагати в разі необхідності. Загін зарекомендував себе під час землетрусу у Грузії: двох живих витягли з завалів. А що далі...

— Повінь у Молдавії і смерч у Туапсе обійшлися вже без нас, — розповідає Володимир Фомін. — Щоб виїхати, не було навіть власних грошей — четвертий місяць сидимо без зарплати. Підробляючи промисловим альпінізмом, хлопці між тим продовжують тренуватися: працюють з аквалангами, з парашутом. Інструктор - кінолог Валерій Гайдамак, який у свій час шукав у Афганістані пластикові міни, тепер вчить собаку шукати потерпілих.

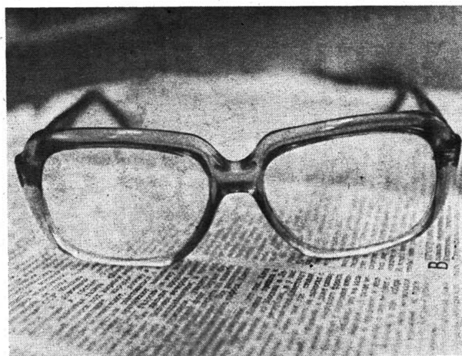
Забуксував і рятувальний загін, створений у Харкові з ініціативи інженера-електронника Олександра Хеннікейнена. Олександрові вдалося зібрати добровольців-медиків, серед яких багато альпіністів, і вони створили похідний моторизований госпіталь. Він теж побував у Грузії. Добрався туди швидше, ніж за два дні, але і люди, і техніка були в стані вичавленого лимона. Досвід госпіталю Хеннікейнена ще раз довів: на ентузіазм рятувальна служба може спиратися, але база їй потрібна міцніша.

З радістю дізналася я, що проект її вже є на Україні. Він передбачає створення надійної системи зв'язку, медбригад постійної готовності, спеціальної клініки катастроф... Що й казати, мріяти масштабно ми вміємо, а як до діла, то одного бракує, то іншого. Сьогодні в надрах Міністерства охорони здоров'я створено науково-практичний центр екстреної медичної допомоги, який має розвитися у запроектовану службу, але Анатолій Пугачов, який той центр очолює, сьогодні керує хіба що телефоном і двома автомобілями. Ні госпіталю, ні складу обладнання, ні медикаментів... Трапиться нещастя — доведеться знову скликати ентузіастів.

Що й казати, західні зразки рятувальних служб доводять: коштів вони забирають багато. Але ж не обов'язково негайно будувати клініку. Досить вирішити хоча б найнагальніші проблеми. Візьмемо проблему зв'язку. Повідомлення про нещастя часто-густо надходять через пресу. А повинні б — через систему цивільної оборони. І невже не можна забезпечити рятівників необхідними інструментами — дисковими пилками, різаками для арматури, радіостанціями, ліхтарями тощо?

Та що перераховувати... Багато питань можна вирішити вже тепер. І тому я звертаюся до всіх, хто може допомогти організації рятувальної служби України: наберіть телефони командира рятувального загону при Українському фонді милосердя і здоров'я Володимира ФОМІНА — 228-33-86, або директора Київського науково-практичного центру екстреної медичної допомоги при Міністерстві охорони здоров'я України Анатолія ПУГАЧОВА — 229-54-39. Найкращий шлях до результату — через особисті контакти.

Наталія КАМИНІНА. Київ — Харків.

КРІЗЬ НЕРОЖЕВІ ОКУЛЯРИ

Просили перевірити

Магазин «Оптика» № 9. Черга довга, але рухається досить швидко.

— Такого скла, бабусю, немає.

— А коли буде?

— Не знаю...

Підраховую: з 15 чоловік відмовили 8. Тож не перебільшував наш читач Володимир Ковальов, стверджуючи, що сьогодні практично неможливо придбати окуляри. Вважаючи дефіцит результатом дій мафіозі, він просив редакцію «поцікавитись у компетентних колах», чи не приховано на складах скло і оправи. І ось я в кабінеті заступника начальника відділу торгівлі Київського обласного підприємства «Медтехніка» Ігоря Жовтуна. Він у розпачі.

— У Києві 12 магазинів «Оптика», і всі майже порожні. Люди скаржаться, а що ми можемо? Постачальники — це Суксунський, Ізюмський, Рибінський, Єлецький заводи — не виконують зобов'язань. Рибінський оптико-механічний, наприклад, у цьому році задовольнив замовлення лише на 30 відсотків, а в наступному — не дасть жодної лінзи. Чому? Тому що за свою продукцію вимагає цукор, масло, а звідки вони у нас?

— Скаржимось, що бракує лінз, а скільки їх викинуто на смітники! Приходиш до магазину — лежать готові окуляри. Добре, якщо підходять, а якщо ні? Як правило «зайнятою» виявляється найкраща оправа. Тож просиш, щоб з неї вийняли одні лінзи і вставили інші, оплачуєш відповідно обидва комплекти. До речі, — про ціни. Людей, особливо пенсійного віку, тривожить майбутнє, подорожчання послуг...

— З нового року підвищиться орендна плата, треба буде збільшити і заробітну плату працівникам, це вплине на ціну послуг. Але я радив би урядові подбати про пенсіонерів. Вони мають пільги щодо ліків. Чому б не ввести їх на окуляри?

— Ціни цінами, та чи буде за що платити? Як я зрозумів, ближчим часом не буде ні оправ, ні лінз.

— Покладаємо надії на такий важіль, як конкуренція. Створюється Асоціація «Медтехніка», до якої ввійдуть і магазини «Оптика». Велику частину їх буде приватизовано, але залишаться державні підприємства. Правда, оскільки у наших працівників немає коштів викупити магазини, то є небезпека переходу їх у руки ділків, які перетворять «Оптику» на щось більш вигідне. Та сподіваємось на банківські кредити. Отакі перспективи...

Перспективи нерадісні, але записав, що сказали.

Сергій СЕМЕНІВ.

СКАЗАЛИ ж, як виявилося, не все. Тільки-но підготувала матеріал до друку, як читаю у газеті «Ваше здоров'я»: на базі шести київських «Оптик» створено мале підприємство «Призма», яке «посприяло тому, що в місті майже ліквідовано дефіцит на окуляри», повністю ж проблему буде вирішено в наступному році, на який «Призмою» і Ізюмським оптико-механічним заводом укладено договір щодо співробітництва.

Цікаво, правда? Ще цікавіше, що засновником «Призми» стала «Медтехніка» — і це означає, що не всі її працівники сподіваються лише на банківські кредити, а є й такі, які займаються створенням власного капіталу на випадок приватизації.

Коли на користь справі, то дай Бог. Але напрошується запитання: чи не відбувається сьогодні свідомого гальмування поставок «Медтехніці»? Бо якщо завод, працюючи на повну потужність, не задовольняє нинішніх потреб Києва, то не задовольнятиме і в наступному році. А якщо так, то не зайве було б порадити газеті «Ваше здоров'я» не давати киянам безпідставних авансів.

Марина ДЯТЛОВА, оглядач з питань охорони здоров'я.

«ВИНО: ЛІКИ ЧИ ОТРУТА»

Розставимо крапки над «і»

Після тривалого кон'юнктурного шельмування в пресі виноградних вин відрадно було ознайомитися на сторінках вашої газети від 29 червня з об'єктивною науковою інформацією професора Г. Валуйка про корисні для здоров'я якості цього безцінного дарунка природи.

Але ось у номері від 21 вересня читаю статтю кандидата медичних наук Н. Салій, витриману в дусі холодної весни 1985 року, коли, не рахуючись з укоріненими традиціями, сподівалися вмить покінчити з алкоголізмом. Загальновідомі результати насильницького запровадження тверезості, коли чиновники доводили діло до абсурду. Наприклад, президія АМН СРСР змушена була розглядати думку академіків Ф. Углова і М. Дубініна про вилучення з дитячого харчування кефіру, який, у зв'язку з вмістом у ньому алкоголю, на їхню думку, «руйнує генофонд радянського народу». Якби спеціальній комісії з незакомплексованих медиків не вдалося довести, що спирт є і в материнському грудному молоці, кефір був би заборонений, а сухі, що його виготовляють,— закриті. Другий ортодокс — доктор медичних наук А. Качаєв дослідив небезпечний продукт — виноградні вина — і встановив, що вони вчетверо шкідливіші від... горілки. Найшкідливішим він вважає шампанське. «Якщо пити його щоденно, хоч би по бокалу, через рік неминуче станеш алкоголіком», — без тіні сумніву стверджує вчений. Цікаво, де вдалося професорові дістати стільки шампанського для експерименту?

На жаль, у виноградних вин не знайшлося таких авторитетних захисників, як у кефіру. І кращі виноградники були викорчувані. Головним алкогольним напоєм став самогон. З'явилися загрозливі ознаки інтелектуального і фізичного виродження суспільства від наркоманії і її нового різновиду — токсикоманії.

Я не згоден із Салій, яка каже, що вина не потрібно рекламувати. Навпаки, розповідаючи про шкоду від самогону і міцних спиртних напоїв, треба популяризувати малоалкогольні вина. Реально боротися з алкоголізмом можна не «сухими» законами, а сухими винами. Наприклад, у 1963—1965 роках, завдяки такій пропаганді, у Києві значно зріс попит на сухі вина, а споживання міцних напоїв зменшилося порівняно з такими містами, як Одеса і Ялта. Відповідно знизилися й рецидиви від пияцтва. На жаль, ці скромні успіхи не закріпилися і не розвинулися через вимоги Мінфіну виробляти більш податкоємну міцну продукцію. Соціологів до вирішення цих питань ніхто не залучав, а винороби примушували переробляти готові сухі вина на міцні.

Наприклад, навіть у такій цілеспрямованій книзі, як «Боротьба з алкоголізмом», автор її Г. Заіграєв на другому році антиалкогольного психозу в 1986 році наводить відоме висловлювання великого російського психіатра С. Корсакова: «...треба сприяти розповсюдженню слабких виноградних вин, тому що, як показує досвід, де населення вживає майже винятково слабкі вина,— там алкоголізм менший».

Тим, хто хоче удосконалювати свої знання з цього питання, корисно прочитати більш сучасну книгу Ю. Лисицина і П. Сидорова «Алкоголізм», видану в 1990 році. У цій фундаментальній праці (527 сторінок) є багато цікавих даних. Зокрема такі: у Великобританії впродовж 10 років вивчали причину смертності 1422 чоловіків у залежності від середньої кількості алкоголю, що вживався за день, і з'ясували, що найбільша смертність — серед непитущих і надмірно питущих (11,4 відсотка), істотно менша (4,7 відсотка) серед тих, хто вживає алкоголь у середньому 0,1—9 грамів на день (в перерахунку на 100-відсотковий алкоголь), і серед питущих 9,1—34 грами на день (7,3 відсотка). Смертність від серцево-судинних захворювань у надмірно питущих була значно менша, ніж у непитущих.

Раджу прочитати і книгу професора М. Простосердова «Дієтичні і лікувальні якості вин». Ця книга повинна стати порадником для наших медиків, які взагалі погано розуміються на питаннях енотерапії (лікування виноградом і вином). Не використовують навіть коротких порад Великої Медичної Енциклопедії про лікувальне застосування виноградних вин — бояться, що хворі почнуть перевищувати лікувальні дози. Але ж цукор, сіль та інші продукти також можуть стати небезпечними для здоров'я і навіть для життя, якщо надміру їх вживати. Добре про це сказав Белінський: «П'ють і їдять усі люди, але пиячать і об'їдаються тільки дикуни».

Володимир ДАЦЬКО, ветеран українського виноробства.

Шукали — це означає, що копали там, де сподівалися натрапити на схову з неймовірним багатством скриню.

Ми — це ваш покірний слуга, кореспондент «Голосу України», вкупі з істориком Ігорем Копотієнком, фотохудожником Анатолієм Красножоном і павлоградським робітником Володимиром Ральченком.

Боронь Боже, навмисно не чекали ми нічної пітьми, щоб, сторожко озираючись, непоміченими проникнути на жадане подвір'я і тайком та хапливо заходжуватися рити землю. Ми навіть не мали на руках достеменної карти, за якою шукати схованку. Намальована з пам'яті схема не могла, погодьтеся, правити за карту.

І ВСЕ сталося серед білого дня на очах у перехожих та цікавих. На чорній «Волзі» під'їхали ми до двору, на якому мешкав колись Володимира Ральченка рідний дід, вийняли з багажника лом, кирку та лопати і... ні, спішу — спочатку Володимир биту годину кілька разів міряв-переміряв кроки і від рогу 'давнього магазину, що по сусідству, в напрямку старенької оселі, і навперехрест від погрібника-комори 'до садка, доки не спинився, геть схвильований, не тупнув рішуче ногою: «Отут, тільки тут».

Шукали ми не зовсім щоб скарб — в розумінні, приміром, якоїсь там брили золота чи скрині, повної коштовностей. Хоч навіщо таїтися, у нас був розрахунок заволодіти значно більшим скарбом.

Та не змовлялися ми поцупити отакий астрономічний скарб, щоб нишкомтишком поділити його між собою. Діжки золота — а про них іде мова — належать Україні. Це наша з вами Україна фантастично розбагатіла б, якби... Якби ми віднайшли те, що шукали, — документи на підтвердження таємниці, яка досі не давала, не дає і не буде давати спокою всім, хто живе на нашій землі. Таємниці заповіданого незалежній, суверенній і самостійній Україні скарбу-золота гетьманом Павлом Полуботком — отого, що гетьман сховав в англійському банку. Пригадали?

Тут треба повернутися до однієї з публікацій «Голосу України», у номері від 21 вересня, яка так і називалася — «Я знаю секрет гетьманського скарбу». Сорокалітній павлоградський робітник Володимир Ральченко пригадав, що йому у восьмирічному віці і трохи пізніше розповідав дід, нащадок козацького роду Іван Іванович Пономаренко, про «код» з десяти літер та як ним користуватися, щоб одержати з банку в Лондоні належний капітал. Дід пояснював онукові: Павло Полуботок не хотів коритися Петру Першому, та вирвати з неволі Україну йому не вдалося. От єдине, що зміг гетьман, — це сховати українське золото на майбутнє, коли здійсниться його мрія. Золото має вернутися у вільну, незалежну Україну.

Втім, восьмирічний Володя мало що в цьому тямкував, і старий Пономаренко, передчуваючи свій кінець, прагнув, схоже, одного: щоб той запам'ятав «секрет», який дуже мало кому відомий, та зберіг загадкову книжку й не менш загадкові документи, які наче б були пов'язані з золотом Полуботка. Документи, з якими, як принаймні розповідав Володі дід, і треба їхати за скарбом.

Хто читав попередню публікацію, пам'ятає: загадкова книжка не потрапила до Володі і, на жаль, загубилася, безслідно зникла. Але тоді я змовчав, що документи дід Пономаренко, врешті-решт — це суто за спогадами Володимира Ральченка — ніби сховав у просмолену скриню і закопав на власному дворі.

— Якось дід погукав мене і каже, щоб я порахував, скільки кроків від паркану до того місця, на якому він стояв. Я почав рахувати, та дід спинив: не годиться, огорожа не вічна, рахуй он аж звідти, від магазину, — пригадує Володимир Миколайович. — Я порахував від магазину, по споришу, потім і по стежці. «Запам'ятав?» — перепитав дід. Тепер, каже, давай збоку, від комірника (погрібника). Я зробив три кроки, залишався ще майже один. «Оце тут», — мовив дід. І пояснив: «Тут у землі скринька. Скринька стара, я її поремонтував і поклав у ящик, який тричі обсмолив. Ящик завеликий, тому між стінками я ущільнив книжками. І поклав тобі трохи грошей, скільки зміг, — на дорогу в Англію. Коли копатимеш, то скриню знайдеш на глибині півтора-два метри. Зверху я замостив цеглою — докопаєш до неї, далі обережно. Ящик обв'язав дротом, кінець дроту залишив довгий, щоб ухопитися за нього і витягти скриню зі схованки наверх. Або можна буде прикрутити за мій дріт кусок нового...».

Ви у це спокійно повірили б? У те, що мав дід Пономаренко документи, зв'язані зі скарбом Полуботка? І що він закопав їх у землю? Я порадив Володимиру Миколайовичу ретельно перевірити серед родичів і близьких обидві «версії». І незабаром отримав від нього підтвердження: тітка Євдокія (молодша дідова дочка) і її син Валентин (менший від Володимира Миколайовича) порізно пригадують, що таки були в Івана Івановича Пономаренка папери на іноземній мові, які він ховав і рідко, дуже рідко кому показував. Однак старі люди у Павлограді, з'ясувалося, знали, що є в Пономаренка «якісь секретні козацькі документи»...

Пошуки по родичах, до яких вдався Ральченко, успіхом не увінчалися. Володимир Миколайович зателефонував мені у Дніпропетровськ: «Давайте будемо копати... Я своїй пам'яті довіряю...».

Спокуса, зваба настільки сильна, що марно було опиратися: це ж неймовірний шанс озолотити Україну. З наросłими прибутками тепер скарб Полуботка має становити майже сто трильйонів фунтів стерлінгів. Якщо, звичайно, гетьман дійсно заклав золото в англійський банк.

Деякі зарубіжні публікації стверджують, що «якщо в цьому є щось легендарне, то хіба лише той факт, що всі, кому треба, знають про це, крім українців». Ще у 1922 році, мовлять, посол від України в Австрії Юрій Коцюбинський прийняв незвичайного відвідувача — Остапа Полуботка, прямого нащадка непокірного гетьмана. Остап мешкав у Бразилії, але навмисне прибув у Відень. Він ніби показав Коцюбинському оригінал заповіту свого пращура і пропонував спільно домагатися виплати грошей від англійського банку.

І ніби тогочасний уряд України, зокрема Г. Петровський та інші його колеги, зажадали неспростовних документів на підтвердження факту передачі Павлом Полуботком золота в Лондон. У червні того ж 1922 року у присутності українського дипломата Остап Полуботок наче напівприватно зустрівся з представником англійського банку Робертом Мичелом. Мичел буцімто не заперечував «існування цього капіталу», але сказав: «За заповітом гетьмана, скарб треба повернути незалежній державі, якою Україна не є, — яка може бути мова про звірку достеменності заповіту та пошук запису Полуботка в банку?»

Остап з документом повернувся до Бразилії, і слід його пропав назавжди. За іншими даними, свого документа нащадок прославленого гетьмана сховав у сейфі ще якогось іншого банку. А англійський, до речі, жодного разу ні спростовував, ні підтверджував «чутки», коли вони вихлюпувалися на сторінки преси, — мовчав. Так чи інакше, але уже в 1963 році Микита Сергійович Хрущов під час відвідання Швеції був там наче ознайомлений з архівними матеріалами, за якими виходило, що Петро І «посуджував гетьмана Полуботка в обкрадені ним державного скарбу України», оскільки «Павло Полуботок здепонував скарбницю України в англійському банку».

І друковані джерела запевняють, що після повернення М. Хрущова зі Швеції радянські посольства опублікували в газетах країн Південної Америки оголошення про розшук Остапа Полуботка або його нащадків...

Наступного ж 1964 року якийсь Віктор Олександрович, мешканець США, захопившись цією заплутаною і воістину фантастичною історією, ніби знайшов у Нью-Йорку спадкоємицю Полуботка - гетьмана Наталю Келеповську, і та лише погодилася, що «принципово зацікавлена в справі свого предка Павла Леонтійовича Полуботка, який хотів волі Україні і за це був страчений». Але документа на зразок того, який був у Остапа Полуботка, вона не мала...

То чому тепер не зробити припущення, що тим паче може бути цінним загадковий документ, який зберігався в діда Володимира Ральченка — Івана Пономаренка? Що старий Пономаренко належав до чимось прославленого у давнину козацького роду, онук-бо ж не сумнівається...

І ми таки шукали скарб, копали там, де за спогадом Володимира Миколайовича Іван Іванович сховав скриньку з документами чи документом.

Нічого (поки що) не знайшовши на старому подвір'ї І. Пономаренка, ми не розчарувалися, не ковтали гіркоти, а подумали: ось неодмінно здобудемо справжню незалежність — неймовірний, незнаний ще скарб, з якого й розбагатіємо.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровська область.

«КОБЗАР» З ДАЛЕКОГО КИ

РОЗШИРЮЄТЬСЯ ДІЛОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНСЬКИМИ І КИТАЙСЬКИМИ ВИДАВЦЯМИ

У жовтні цього року делегація видавництва «Либідь» у складі директора О. Бойко та автора цих рядків на запрошення китайської сторони побувала в Пекіні і Нанкіні, де провела переговори щодо взаємовигідного співробітництва між українськими й китайськими видавцями. Назву лише кілька позицій з того, про що нам вдалося домовитися. Це, зокрема, спільне видання книг «Китайська мова для всіх» одночасно китайською, українською і російською мовами, «Законодавство про сім'ю і шлюб у Китаї і в Україні». Сподіваємося, що українського читача зацікавить цикл книг, присвячений традиційній китайській оздоровчій гімнастиці. Контракт на спільне його видання вже наступного року буде підписано з Пекінським видавництвом літератури іноземними мовами. Цікавою бачиться і перспектива контактів науковців Нанкінського й Київського університетів. З ініціативою про обмін викладачами виступили китайські товариші.

Наше перебування в Китаї збіглося з виходом у світ у Народному видавництві провінції Цзянсу повного Шевченкового «Кобзаря» в перекладі на китайську мову. В нанкінському готелі «Хуан-ву», де проживала українська делегація, відбулася презентація цієї книги. Тепло, схвильовано і з великою любов'ю говорив про генія українського народу перекладач, доктор філології, професор Китайського інституту зарубіжної літератури Ге Баоцюань, який люб'язно погодився дати інтерв'ю для читачів «Голосу України».

— Вельмишановний професоре. Ми, українські видавці, вважаємо за велику честь привезти в Україну такий безцінний дар — прекрасне видання «Кобзаря» у вашому перекладі.

— Це підсумок моєї багаторічної праці. І я дуже щасливий, що з ним незабаром ознайомиться китайський читач. Впевнений, що думки, переживання, почуття поета такі близькі й зрозумілі кожній простій людині, де б вона не жила, якою б мовою не говорила. Моя радість подвійна ще й тому, що я виконав, нарешті, обіцянку, дану в Києві в далекому 1937 році: зробити все, щоб зазвучало слово вашого національного поета в мене на батьківщині.

— У всьому світі вас знають як невтомного перекладача й літературознавця, популяризатора серед китайських читачів кращих творів літератур народів колишнього Радянського Союзу і Східної Європи. Але чи не найвагоміше місце у ваших численних перекладах відводиться саме поезії Шевченка. Про це йдеться і в «Шевченківському словнику», виданому в Києві у 1976 році, і в другому томі п'ятитомної «Української літературної енциклопедії», де вам присвячено окремі статті. Скажіть, будь ласка, чим обумовлений цей вибір і за яких обставин ви вперше почули ім'я Шевченка, познайомилися з його творчістю?

— Наприкінці 20-х років я, будучи юнаком, дуже любив читати щомісячний літературний журнал «Сяошо юебао». В одному з номерів було вміщено 30 коротких біографічних розповідей про найвидатніших письменників світу. Під четвертим номером там була розповідь про Тараса Шевченка. Пам'ятаю, як вразила і схвилювала вона мене: за любов до свого народу, за бажання говорити з ним рідною мовою, бути з ним у горі і радості поета заслали на десять років у солдати, заборонили писати й малювати. У цьому самому журналі я вперше прочитав у перекладі з німецької мови «Заповіт», а також оглядову статтю «Література поневолених народів Росії». Це, очевидно, і визначило остаточно мій великий інтерес до цієї людини, до української літератури.

Тоді я ще не знав, що пройде небагато часу, і доля подарує мені щасливу можливість побувати на українській землі, пізнати її ближче, глибше вивчити життя і творчість Шевченка. У 1935 році, працюючи репортером шанхайської газети, я був направлений її спеціальним кореспондентом до Москви.

У 1937 році, коли почалася наша війна з Японією, я мусив повертатися додому. І ось, зрозумівши, що можливості побувати в Україні більше не буде, я вирішив добиратися до Китаю морем — через Україну, Францію... Таким чином, моя омріяна зустріч з Україною здійснилася. Я ходив у шумливому людському потоці Хрещатиком, милувався Печерською Лаврою, Софіївським собором, бачив залишки Золотих воріт, відвідав будинок-музей Шевченка, довго стояв біля його пам'ятника навпроти червоного університету...

— Мабуть, тоді у вас і виникла думка перекласти «Кобзар»?

— Саме так. Хоча тоді мені так і не вдалося придбати у вас цієї книги. Під час поїздки я зібрав чималий матеріал про українську літературу і, повернувшись додому, підготував для літературних газет і журналів кілька статей. В одному з випусків розділу «Література інших національностей» газети «Сіньхуа Жибао» за 1940 рік я використав понад тисячу ієрогліфів, щоб розповісти про біографію і творчість Шевченка.

— З яких видань ви перекладали твори Шевченка?

— То були здебільшого збірки творів різних письменників чи окремі книги, що видавалися в Москві російською мовою для іноземного читача. Пам'ятаю, в 1942 році покинувши окупований японцями Гонконг, я повернувся до своєї провінції. Там в одному з книжкових магазинів натрапив на досить об'ємну книгу з хвилюючим для мене заголовком російською мовою — «Кобзарь». Окрім поезій Шевченка, там були ще і його малюнки. Цю книгу я зберіг, оскільки вона пов'язана з моїм чи не найважчим періодом у житті: в 1943 році я серйозно захворів на нирки і цілий рік лежав прикутий до ліжка. Не сприйміть це як перебільшення, але в ті довгі місяці хвороби «Кобзар» був для мене найближчим другом і порадником. Багато поезій я міг читати напам'ять. Вони хвилювали мене, будили думку, спонукали братися за перо.

Невдовзі після одужання я з великим завзяттям приступив до роботи і за кілька років переклав на китайську мову близько 70 творів Шевченка. Більшість з них друкувалася окремими добірками в газетах, журналах. А напередодні сторіччя з дня смерті Т. Г. Шевченка я з кількома своїми товаришами, які спеціалізуються на перекладі з російської, виступив з ініціативою підготувати п'ятитомне зібрання творів поета. Ініціативу підтримало шанхайське видавництво «Веньї» («Література і мистецтво»). Ми передали були для видавництва перші два томи, куди включили всю поетичну спадщину Тараса Григоровича. Але в Китаї почалася «культурна революція», і наш задум не вдалося реалізувати. Хоча та робота не була марною. Більше ніж через двадцять років я віднайшов підготовлений нами рукопис і впорядкував окрему збірку творів Шевченка, куди ввійшли 80 назв. Книжка ця вийшла з моєю передмовою в тому ж таки шанхайському видавництві в 1983 році. Я зберігаю кілька вирізок з ваших газет і журналів, серед них і з «Всесвіту», в яких є прихильні відгуки на мою працю.

— Шановний Ге Баоцюань. Ми знаємо, що в Києві є у вас великий друг, відомий у нашій республіці перекладач з китайської Іван Корнійович Чирко. Перед нашим від'їздом до Китаю він передав для вас щойно видану дитячим видавництвом «Веселка» збірку китайських народних казок, перекладених ним з китайської.

— Я щиро вдячний Іванові Корнійовичу за його велику працю. Саме завдяки йому я всерйоз взявся за вивчення української мови. П'ять років тому, скориставшись з оказії, Чирко привіз мені чимало книжок українською мовою, серед них і підручники. Тоді я твердо вирішив: наступне видання «Кобзаря» готуватиму з українського оригіналу. Про це просив мене і головний редактор вашого «Всесвіту» Олег Микитенко, який під час поїздки в Китай зустрівся зі мною, подарував мені бюст Шевченка і виданий у «Дніпрі» «Кобзар» з передмовою Олеся Гончара.

Так я і працював усі ці роки: ставив перед собою цей подарунок з вольовим і замисленим образом поета, відкривав «Кобзар» і повністю поринав у багатий і хвилюючий світ творчості. Краяли моє серце українські чорноброві дівчата зі своїми нещасливими долями, вчувалися мені голоси третіх півнів серед тихої української ночі, бачив перед собою сміливих і відважних гайдамаків, що йшли із списами в руках виборювати волю Україні, кращу долю для своїх дітей і онуків...

— Тепер цю роботу завершено. Повний Шевченків «Кобзар» вже в дорозі до читача. А нам сказали в Нанкінському університеті, що ви в нових клопотах.

— Так, відпочивати немає коли. Через два літа — моє 80-річчя. Видавництво готує до цієї дати п'ятитомне зібрання моїх статей і перекладів. Впорядкування — то річ клопітна, а часу вже обмаль. Четвертий том складатимуть

поезія і
письменн
Франка,
почесний
російськ
кінського
щоб тут
слідор
федрі
твори ва
сьменни
На черз
інших у
ників.

— Ш
ань. Ва
працею
глибоку
всього в
творчьс
на багат

— І
слова!
ли мені
раїну. В
два рок
вання
родженн
див у К
нечу гор
миттєво
рю, ш
Украї
ливу,
саме пр
наш Ко

Ми
завід
видан
канд
наук.

Київ
— Киї

ЛИЦАРКА Н

Михайлина Коцюбинська — то цілий світ. Її цілісна натура здатна бути лише щирою. Людина широкого віднокола, вона не вписується в схему будь-якого сектантства, що зовсім не заважає їй відстоювати свої погляди.

У 60-х роках одна вельми «вчена» дама з Інституту літератури імені Т. Шевченка стверджувала як факт, що Шевченко принципово не визнавав Бога, був заледве не атеїстом. М. Коцюбинська, учениця академіка О. Білецького, виступила проти цієї брутальної кон'юнктури і наводила тексти поета, що спростовували цю вбогу однозначність. Як сумлінний вчений, вона цікаво тлумачила складне поетичне світовідчуття Шевченка, його духовні витоки, їх джерельну глибину.

Цей епізод виразно висвітлює характерні риси науковця й людини, яка не промовчить, а відверто і чесно висловить свою думку. То щира правда: на полі честі Михайлина незакомплексована й морально неушкоджена.

Друга риса: естетична вишуканість, прагнення завжди пізнати явище в діалектичній складності, не спрощувати його з кон'юнктурних міркувань. Вона сміється над отарою напівінтелігентів, завжди охочих відгукнутися і

«споль
лі ріше

І, на
цюбин
нена
ціонал
— це
здоров
ред ка
еколог
и, літ
знавст
регти
чуття,
тя гум

Звід
джере
— вис
батько
украї
тя, інт

БЗАР» З ДАЛЕКОГО КИТАЮ

ИРЮЄТЬСЯ ДІЛОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ РАЇНСЬКИМИ І КИТАЙСЬКИМИ ВИДАВЦЯМИ

ячний літе-
«Сяошо
у з номерів
30 коротких
повідей про
письменників
ертим номе-
оповідь про
а. Пам'ятаю,
илювала во-
бов до свого
ння говорити
овою, бути з
дості поета
ть років у
нили писати
цьому само-
ерше прочи-
з німецької
а також ог-
«Література
одів Росії».
і визначило
еликий інте-
ння до укра-

знав, що
часу, і до-
ені щасливу
увати на ук-
пізнати її
вивчити жит-
Шевченка. У
оючи репор-
кої газети, я
її спеціаль-
нтом до Мо-

коли почала-
з Япо-
повертатися
зрозумів-
вості побу-
більше не
добиратися
рем — через
цію... Таким
яна зустріч
йснилася. Я
ому людсько-
тиком, ми-
кою Лаврою,
бором, бачив
их воріт, від-
узей Шевчен-
біля його па-
ти червоного

оді у вас і
перекласти

Хоча тоді
вдалося при-
ї книги. Під
зібрав чима-
о українську
повернувшись
вав для літе-
т і журналів
В одному з
у «Літерату-
ональностей»

газети «Сіньхуа Жибао» за 1940 рік я використав понад тисячу ієрогліфів, щоб розповісти про біографію і творчість Шевченка.

— З яких видань ви перекладали твори Шевченка?

— То були здебільшого збірки творів різних письменників чи окремі книги, що видавалися в Москві російською мовою для іноземного читача. Пам'ятаю, в 1942 році покинувши окупований японцями Гонконг, я повернувся до своєї провінції. Там в одному з книжкових магазинів натрапив на досить об'ємну книгу з хвилюючим для мене заголовком російською мовою — «Кобзарь». Окрім поезій Шевченка, там були ще і його малюнки. Цю книгу я зберіг, оскільки вона пов'язана з моїм чи не найважчим періодом у житті: в 1943 році я серйозно захворів на нирки і цілий рік лежав прикутий до ліжка. Не сприйміть це як перебільшення, але в ті довгі місяці хвороби «Кобзар» був для мене найближчим другом і порадником. Багато поезій я міг читати напам'ять. Вони хвилювали мене, будили думку, спонукали братися за перо.

Невдовзі після одужання я з великим завзяттям приступив до роботи і за кілька років переклав на китайську мову близько 70 творів Шевченка. Більшість з них друкувалася окремими добірками в газетах, журналах. А напередодні сторіччя з дня смерті Т. Г. Шевченка я з кількома своїми товаришами, які спеціалізуються на перекладі з російської, виступив з ініціативою підготувати п'ятитомне зібрання творів поета. Ініціативу підтримало шанхайське видавництво «Веньї» («Література і мистецтво»). Ми передали були для видавництва перші два томи, куди включили всю поетичну спадщину Тараса Григоровича. Але в Китаї почалася «культурна революція», і наш задум не вдалося реалізувати. Хоча та робота не була марною. Більше ніж через двадцять років я віднайшов підготовлений нами рукопис і впорядкував окрему збірку творів Шевченка, куди ввійшли 80 назв. Книжка ця вийшла з моєю передмовою в тому ж таки шанхайському видавництві в 1983 році. Я зберігаю кілька вирізок з ваших газет і журналів, серед них і з «Всесвіту», в яких є прихильні відгуки на мою працю.

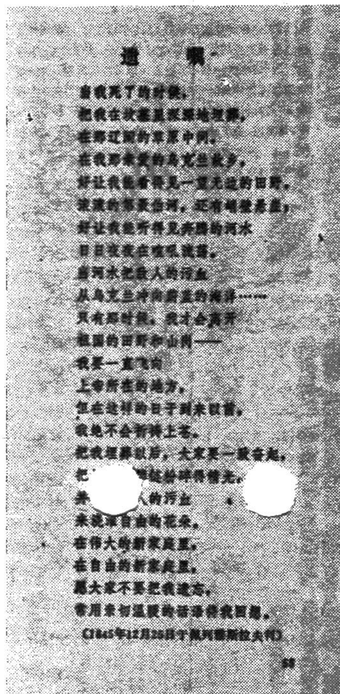
— Шановний Ге Баоцюань. Ми знаємо, що в Києві є у вас великий друг, відомий у нашій республіці перекладач з китайської Іван Корнійович Чирко. Перед нашим від'їздом до Китаю він передав для вас щойно видану дитячим видавництвом «Веселка» збірку китайських народних казок, перекладених ним з китайської.

— Я щиро вдячний Іванові Корнійовичу за його велику працю. Саме завдяки йому я всерйоз взявся за вивчення української мови. П'ять років тому, скориставшись з оказії, Чирко привіз мені чимало книжок українською мовою, серед них і підручники. Тоді я твердо вирішив: наступне видання «Кобзаря» готуватиму з українського оригіналу. Про це просив мене і головний редактор вашого «Всесвіту» Олег Микитенко, який під час поїздки в Китай зустрівся зі мною, подарував мені бюст Шевченка і виданий у «Дніпрі» «Кобзар» з передмовою Олеся Гончара.

Так я і працював усі ці роки: ставив перед собою цей подарунок з вольовим і замисленим образом поета, відкривав «Кобзар» і повністю поринав у багатий і хвилюючий світ творчості. Краяли моє серце українські чорноброві дівчата зі своїми нещасливими долями, вчувалися мені голоси третіх півнів серед тихої української ночі, бачив перед собою сміливих і відважних гайдамаків, що йшли із списами в руках виборювати волю Україні, кращу долю для своїх дітей і онуків...

— Тепер цю роботу завершено. Повний Шевченків «Кобзар» вже в дорозі до читача. А нам сказали в Нанкінському університеті, що ви в нових клопотах.

— Так, відпочивати немає коли. Через два літа — моє 80-річчя. Видавництво готує до цієї дати п'ятитомне зібрання моїх статей і перекладів. Впорядкування — то річ клопітна, а часу вже обмаль. Четвертий том складатимуть

遗嘱

当我死了的时候，
把我在坟墓里深深地埋葬，
在那辽阔的草原中间，
在我那亲爱的乌克兰故乡，
好让我能看得见一望无边的田野，
滚滚的第聂伯河，还有峭壁悬崖，
好让我能听得见奔腾的河水
日日夜夜在咆哮流淌。
当河水把敌人的污血
从乌克兰冲向蔚蓝的海洋……
只有那时候，我才会离开
祖国的田野和山岗——
我要一直飞向
上帝所住的地方，
但在这样的日子到来以前，
我绝不会祈祷上苍。
把我埋葬以后，大家要一致奋起，
把[illegible]链粉碎得精光，
来[illegible]人的污血
来浇灌自由的花朵。
在伟大的新家庭里，
在自由的新家庭里，
愿大家不要把我遗忘，
常用亲切温暖的话语将我回想。
（1845年12月25日于佩列亚斯拉夫）

58

поезія і проза українських письменників — Шевченка, Франка, Лесі Українки. Як почесний професор кафедри російської літератури Нанкінського університету дбаю, щоб тут гуртувалися мої послідов[illegible]ки. Саме на [illegible] кафедрі [illegible]ні переклад[illegible]ться твори вашого чудового письменника Юрія Мушкетика. На черзі — поезія і проза інших українських письменників.

— Шановний Ге Баоцюань. Ва[illegible] сподвиж[illegible]цькою працею [illegible] заслуг[illegible]те на глибоку вдячність і шану всього нашого народу. Хай твориться і здоровиться вам на багато літ!

— І вам спасибі за добрі слова! Вдячний, що розповіли мені про сьогоднішню Україну. Востаннє я був у вас два роки тому, в дні святкування 175-річчя з дня народження Т. Шевченка. З'їздив у Канів, піднявся на Чернечу гору... То були щасливі миттєвості мого життя. Я вірю, що ви збудуєте нову Украї[illegible] — незалеж[illegible]щасливу, багату державу. Адже саме про таку Україну мріяв наш Кобзар.

Микола ТИМОШИК,
завідуючий редакцією видавництва «Либідь», кандидат філологічних наук.

Київ — Пекін — Нанкін — Київ.

Анатолій БЕНЬ

Щосуботи під вечір дядько Панько наступають на горло власній пісні і тарабанять коненятами за три кілометри від села до автобусної зупинки. Може повезе і когось підвезуть! Іншого порятунку немає — хороба їсть поїдом. Сохне в роті, якась нечиста ссе під ложечкою, а в голові б'ють безтолкові дзвони. Спочатку хоч попускало від висушеного клеверного листя чи коров'ячого кізяка, а тепер і те не помагає.

Сьогодні пасажирів не густо — лише я з малим сином. Прочумавшись від скреготу автобусних гальм, дядько Панько розправляють на возі стареньке ряднище, протягують малому вив'язану жилами руку: «Здоров, козаче!». Та навіть у присмерку їх видають очі: мовляв, є?!

— Аякже,— посміхаюсь я, хоч і розумію, що це межує з відвертим цинізмом,— ось ковбаси вареної взяв, масла, сиру... Вділю...

— Не будь таким грамотним,— косяться дядько,— я твої теї ковбаси з бамагою вік не їв, лучче сала шматок. Як привіз, то не мнись!

Побачивши з десяток пачок «Ватри», дядько од хвилювання аж захиталися. Вони смішно, по-злодійськи схвильовано розпихують те добро по бездонних кишенях кухвайки, праву беруть на шпильку, видно, ненадійна. Доки ми з сином прилаштовуємося на возі, обережно, наскільки дозволяють їхні огрубілі пальці, надривають пачку від ріжка. З присвистом понюхавши і поспіхом затиснувши кривими жовтими зубами, припалюють та з-а-т-я-г-у-ю-т-ь-с-я. Це — надовго! Здається, якби могли дядько від задоволення вити, то в селі подумали б, що в полях загубився одинокий вовк-сіромаха.

Десь з кілометр ми трясемося на возі в хмарі тютюнової задухи мовчки, якщо не зважати на монотонне і напрочуд лагідне дядькове почмокування до «Карого» й «Каштанки».

Ого, коненят своїх дядько люблять. Більше, аніж людей. Бо людей в нашому, хоч і бригадному, селі ще є, а коні — одні на бригаду. Тому до млина завези, тому глини треба, третьому — до лікарні, четвертому — покійника на цвинтар. Коні здійняли дядька на сільський трон, він — бог, цар, і президент бо схоче — послухає, а не схоче — неси на плечах.

Досмоктавши сигарету до самої ріпиці, доки не припече в губу, дядько знову чиркають сірниками — припалюють нову.

Можу з ким завгодно побитися в заклад, що завтра вдосвіта біля криниці балакуча дядькова тітка Килина терахкотітиме, як її Панько на старість «сходить з ума». «Звечора ховає у той ящик, звідки колись міліція забрала ружжо, папіроси, а вночі безперестанку човгає на поріг «лякати собак» — ковтати дим і кашляти на весь куток».

— В районі якось давали, — не оглядаючись, начебто коней це стосується, а не мене, нарешті озиваються дядько. — Начальство їздило на якісь партєйні президії, то по дві пачки оцих самих, бандерівських — «Варти» — одхватили.

— «Ватри» — поправляю дядька.

— Хороба їх знає... Такі, як оце ти вгостив, на них западенська сокирка-ізображеніє. Вділив Петро Надьчин, я йому гичку привозив. Чоловікові перепадало — партєйний. Коло нього й мені, безпартєйному більшовикові, того, непогано жилося. То на тобі, ні сіло, ні впало, якийсь начальник наверху прикрив їхню комунію. А немає партєйців — кури, Паньку, кізяка, щоб вуха не пухли...

— То ж ви,— дядьку Паньку, — партійцям і відробляли... Пригадуйте, як було на мене напосілися, наче я вашу межу переорав.

— М-г-у, теє, як його, було... обізвав... Так то ж, дитино, Іван Іванович, читали у «Вінницькій правді», що ти, теє, Бендері пам'ятника хочеш. Збрехала газета, то й я, чоловік маленький, взяв гріха на душу.., пеньок старий.

— Що було, то загуло,— заспокоюю дядька, а сам з усмішкою згадую, як на одній сільській оказії, чи то на святий вечір, чи на різдво, вони, перекинувши чарочку-другу, зорганізували «несанкціонований мітинг». «Ти бачиш, чого він захотів — при людях сікалися до мене дядько,— Власть совецька йому

в носі коле.
нього, воно
картоплю з
ку їло? В с
Бикам хвос
Народ —
ких бабусь т
нок з ланки
ранді грал
завжди, мов
четься потр
го в неміліс
Спасибі,
«свободою «
дядькова ті
го ти визвір
щоб тебе д
а смоли гар
б... Бачиш,
матері якус
незу (майон
надриває ру
чям. Оце, д
А щоб ти...
— Як там
живають? —
аби не верт
зиційної» ба
— Старш
того, як йо
в лавках хо
питається, с
Тут, слава
хліб — все
сметана гон
бачиш, кват
Досидиться,
ри власть н
ють нас ко
ні пройти,
Дядько
сірниками і
димом черг
заходжусь с
— Це ж
ке сказало?
че сидіти б
цукру? А м
чи газу? Сто
ськи.
Спрощую
дядько втор
— Ну-у-
вона, одна
кають віжк
рович. Вид
на кого —
во й на себ
знову не в
лію заверну

ЛИЦАРКА НА ПОЛІ ЧЕСТІ

Михайлина Коцюбинська — то цілий світ. Її цілісна натура здатна бути лише щирою. Людина широкого віднокола, вона не вписується в схему будь-якого сектантства, що зовсім не заважає їй відстоювати свої погляди.

У 60-х роках одна вельми «вчена» дама з Інституту літератури імені Т. Шевченка стверджувала як факт, що Шевченко принципово не визнавав Бога, був заледве не атеїстом. М. Коцюбинська, учениця академіка О. Білецького, виступила проти цієї брутальної кон'юнктури і наводила тексти поета, що спростовували цю вбогу однозначність. Як сумлінний вчений, вона цікаво тлумачила складне поетичне світовідчуття Шевченка, його духовні витоки, їх джерельну глибину.

Цей епізод виразно висвітлює характерні риси науковця й людини, яка не промовчить, а відверто і чесно висловить свою думку. То щира правда: на полі честі Михайлина незакомплексована й морально неушкоджена.

Друга риса: естетична вишуканість, прагнення завжди пізнати явище в діалектичній складності, не спрощувати його з кон'юнктурних міркувань. Вона сміється над отарою напівінтелігентів, завжди охочих відгукнутися і «спольняти» будь-що «у світлі рішень».

І, нарешті, Михайлина Коцюбинська — глибоко укорінена шляхетна людина. Національні проблеми для неї — це проблеми духовного здоров'я народу. Це насамперед катастрофічно порушена екологія української культури, літератури, мови, народознавства. За таких умов зберегти незатьмарене світовідчуття, гармонійність, почуття гумору — хіба це не чудо!

Звідки оті глибокі й чисті джерела особистості? Мати — високоосвічена вірменка, батько — блискучий знавець українського народного життя, інтелектуал. За родинною традицією Коцюбинських він був переконаним демократом. Михайлина неодноразово, оповідаючи про батьків, наголошувала на їх доброті, на вмінні всіх розуміти, з усіма ладити. У зрусифікованому Чернігові в них не було ворогів. Хіба що «свої»...

Незабутньою видалася наша поїздка на могилки її батьків наприкінці 60-х років. Оксана Ящишин, Михайлина і я заїхали до її старенької няні. Треба було бачити, як такі різні в усьому люди можуть бути близькими, просто рідними. І ще ми відчули глибоку прикрість Михайлини, навіть біль, коли вона довела нас до чернігівського Музею Михайла Коцюбинського і несподівано сказала: «Мені туди заходити не можна. Я не витримаю профанації і кон'юнктури...» Потім вона нас детально розпитувала про враження. А коли ми захоплено почали розповідати про сад біля музею, Михайлина розцвіла. Виявляється, її батько, Хома Михайлович Коцюбинський, сам добирав дерева, сам висаджував квіти, незмінно директорував у Музеї. А по його смерті прийшли «свої» і на догоду партійним бонзам почали за соціальною схемою з класика української літератури, тонкого новеліста-людинознавця ліпити «революціонера більшовицького гарту». Мо
кінематогра
клали до ц

Михайли
тяжко пере
колізію, ві
зею, від її
Від неї я в
академік
давній дру
дорікнув з
цюбинськом
менника, ко
Муравйови
ся до Києва
ревернувся
побачив, на

Навіть пе
тії, Михайл
беззастереж
бе від усяк
тів спекул
щі. Вона
місце серед
домої укра
ції. Сумлін
широку ни

...АЮ

...українських
— Шевченка,
Українки. Як
есор кафедри
ератури Нан-
оситету дбаю,
ались мої по-
...

Ге Баоцю-
...

...ІМОШИК,
редакцією
«Либідь»,
філологічних

...ін — Нанкін

Анатолій БЕНЬ

Нам аби дим...

Щосуботи під вечір дядько Панько наступають на горло власній пісні і тарабанять коненятами за три кілометри від села до автобусної зупинки. Може повезе і когось підвезуть! Іншого порятунку немає — хороба їсть поїдом. Сохне в роті, якась нечиста ссе під ложечкою, а в голові б'ють безтолкові дзвони. Спочатку хоч попускало від висушеного клеверного листя чи коров'ячого кізяка, а тепер і те не помагає.

Сьогодні пасажирів не густо — лише я з малим сином. Прочумавшись від скреготу автобусних гальм, дядько Панько розправляють на возі старецьке ряднище, протягують малому вив'язану жилами руку: «Здоров, козаче!». Та навіть у присмерку їх видають очі: мовляв, є?!

— Аякже,— посміхаюсь я, хоч і розумію, що це межує з відвертим цинізмом,— ось ковбаси вареної взяв, масла, сиру... Вділю...

— Не будь таким грамотним,— косяться дядько,— я твої теї ковбаси з бамагою вік не їв, лучче сала шматок. Як привіз, то не мнись!

Побачивши з десяток пачок «Ватри», дядько од хвилювання аж захиталися. Вони смішно, по-злодійськи схвильовано розпихують те добро по бездонних кишенях кухвайки, праву беруть на шпильку, видно, ненадійна. Доки ми з сином прилаштовуємося на возі, обережно, наскільки дозволяють їхні огрубілі пальці, надривають пачку від ріжка. З присвистом понюхавши і поспіхом затиснувши кривими жовтими зубами, припалюють та з-а-т-я-г-у-ю-т-ь-с-я. Це — надовго! Здається, якби могли дядько від задоволення вити, то в селі подумали б, що в полях загубився одинокий вовк-сіромаха.

Десь з кілометр ми трясемося на возі в хмарі тютюнової задухи мовчки, якщо не зважати на монотонне і напрочуд лагідне дядькове почмокування до «Карого» й «Каштанки».

Ого, коненят своїх дядько люблять. Більше, аніж людей. Бо людей в нашому, хоч і бригадному, селі ще є, а коні — одні на бригаду. Тому до млина завези, тому глини треба, третьому — до лікарні, четвертому — покійника на цвинтар. Коні здійняли дядька на сільський трон, він — бог, цар, і президент бо схоче — послухає, а не схоче — неси на плечах.

Досмоктавши сигарету до самої ріпиці, доки не припече в губу, дядько знову чиркають сірниками — припалюють нову.

Можу з ким завгодно побитися в заклад, що завтра вдосвіта біля криниці балакуча дядькова тітка Килина терахкотітиме, як її Панько на старість «сходить з ума». «Звечора ховає у той ящик, звідки колись міліція забрала ружжо, папіроси, а вночі безперестанку човгає на поріг «лякати собак» — ковтати дим і кашляти на весь куток».

— В районі якось давали, — не оглядаючись, начебто коней це стосується, а не мене, нарешті озиваються дядько. — Начальство їздило на якісь партєйні президії, то по дві пачки оцих самих, бандерівських — «Варти» — одхватили.

— «Ватри» — поправляю дядька.

— Хороба їх знає... Такі, як оце ти вгостив, на них западенська сокирка-ізображеніє. Вділив Петро Надьчин, я йому гичку привозив. Чоловікові перепадало — партєйний. Коло нього й мені, безпартєйному більшовикові, того, непогано жилося. То на тобі, ні сіло, ні впало, якийсь начальник наверху прикрив їхню комунію. А немає партєйців — кури, Паньку, кізяка, щоб вуха не пухли...

— То ж ви,— дядьку Паньку, — партійцям і відробляли... Пригадуйте, як було на мене напосілися, наче я вашу межу переорав.

— М-г-у, теє, як його, було... обізвав... Так то ж, дитино, Іван Іванович, читали у «Вінницькій правді», що ти, теє, Бендері пам'ятника хочеш. Збрехала газета, то й я, чоловік маленький, взяв гріха на душу.., пеньок старий.

— Що було, то загуло,— заспокоюю дядька, а сам з усмішкою згадую, як на одній сільській оказії, чи то на святий вечір, чи на різдво, вони, перекинувши чарочку-другу, зорганізували «несанкціонований мітинг». «Ти бачиш, чого він захотів — при людях сікалися до мене дядько,— Власть совецька йому в носі коле. А що, спитайте в нього, воно бачило?... Гнилу картоплю з щавієм в голодовку їло? В обмотках ходило? Бикам хвости крутило?...».

Народ — кілька старецьких бабусь та підтоптаних жінок з ланки (чоловіки на веранді грали в карти) — як завжди, мовчав. Бо кому хочеться потрапити до їздового в немилість.

Спасибі, скористалися «свободою слова» балакуча дядькова тітка Килина: «Чого ти визвірився до дитини.., щоб тебе дудлило-заливало, а смоли гарячої ти напився б... Бачиш, щоб мала дитина матері якусь баньочку малінезу (майонезу) привезти, то надриває руки твоїм залізяччям. Оце, дитино, така дяка. А щоб ти...

— Як там ваші дівчата поживають? — питаю в дядька, аби не вертати до тієї «опозиційної» балачки.

— Старша, Надька, пише з того, як його, Курська, що в лавках хоч посвищи. Чого, питається, сидіти, їдь додому. Тут, слава Богу, картопля, хліб — все своє. Молоко, сметана гонучатам. Так, нє, бачиш, кватіру шкода кидати. Досидиться, доки твої бандери власть візьмуть, обплутають нас колючим дротом — ні пройти, ні проїхати...

Дядько знову черкають сірниками і пускають в поля димом чергову сигарету. А я заходжусь сміхом:

— Це ж яке радіо вам таке сказало? Хіба Росія захоче сидіти без нашого сала і цукру? А ми — без її нафти чи газу? Сторгуємося по-людськи.

Спрощую навмисне, аби дядько второпали.

— Ну-у-у, гаття, крутиця вона, одна з другою,— смикають віжки Панько Порфирович. Видно, сердиться, а на кого — не знаю. Можливо й на себе — за те, що знову не в ту політичну колію завернули.— Ми люди темні, — ведуть далі по хвилі.— Газет не читаємо. Іван Іванович кажуть, що газети всьо равно брешуть, аж зубами крешуть. Чоловік знає, як-не-як, років з п'ять в парторгах ходив. А новості, заміість радіва, мені баба з ланки приносить. Кажись, ще в жнива з району навідувався той мордатий, з папкою, то про дрота толкував. Я й сам сумніваюсь, де вони того дрота стільки наберуть, як тут, часом, поросяті щоб не рило, заволокти немає що.

На місці безтолкових дзвонів у дядьковій незвиклій до такої роботи голові цілий млин думок гуркоче. Навіть недопалок на якийсь час гасне і прилипає до нижньої губи. Політика!

— Так ти кажеш, першого грудня знов бумажки кидати треба?— заходять балачкою з іншого боку.— Це вже за кого?.. Парторг, теперичи, в колгоспі за корма отвічає, то й спитати немає в кого.

— От ви, Паньку Порфировичу, даєте! Звісне діло, за кого,— за незалежну Україну! Дивіться, щоб знову за Москву папірця не кинули.

— А нам що, ми люди маленькі. Тут таке діло. Як не дає папірос Горбачов, то може хай западенці нам теї «Варти» настарчать. Еге ж? Горбачов, балакають, сам не куре, через то й толку немає, йому наш дим байдужий. Сталін он люльку смалив — то й порядок був. Аби б не було хуже, аби нам замість Горбачова якогось старого пенька не дали, такого, як Брежнєв був.

— Оттакої, дядьку,— щиро дивуюся,— покійного Леоніда Ілліча в селі хвалять, кажуть: фуфайки дешеві в сільмазі були, сірники, папіроси, шкарпетки...

— А коні хто в мене одібрав? Га? — Панько Порфирович вочевидь невдоволені такою моєю необізнаністю.

— Невже, сам Брежнєв?

— Хе, це тепер всі хитрі, знають, що старий геть до нужника не здужав дотьопати... Ти покійного Охріма «Тільняшку» помниш?

— Чом-би й ні. В сусідах у нас жив. Наконечний, здається...

— А як про «Малу землю» радіо безперестанку тарабанило — помниш? Тоді, ні сіло ні впало, знайшов Охріма фронтовий орден. Не сам, конєшно,— начальство привезло. Стало казати, що буцімто «Тільняшка» бив німця на тій землі разом з Брежнєвим (і де їх стільки помістилося, як вона мала?). Срам, та й годі — як не допитувалися в Охріма, чи той не забув бровастого полковника, а Охрім «блуде» — не помне. Та й пішло селом, мовляв, дали старому бляшку за те, що його крепко оббризкало, як командир Брежнєв з катера у воду падав. І воно байдуже, нехай... Та ж начальство спитало, в чому Охрім нужду має. А той візьми і ляпни: коней треба, щоб солому привезти. І ті гицелі одібрали конячок в мене, та й віддали Охрімові...

Певне, далі дядько мали з'ясувати, чи не писатиме спогадів про свою «малу землю» новий Президент України. Та тут, як середа в тиждень, вмішався Ванько «Тичка». Якраз, коли ми спустилися в ярочок, він вигулькнув з кущів, на ходу застібаючи ширінку.

— Тьху ти, мать таку.., мало коней мені не схарапудив,— вилаялися дядько Панько.— Яка трястя тебе тут носить!

— Пиво назад вертається, — каже Ванько, цілячись худим нижчеспинням в чистіше і м'якше місце на возі. — Їздив у Плисків, думав, зуби вставлю і курити візьму. Та й даром. Хоч на пиві оскому зігнав. Дайте-но, дядьку, закурити, бо сказюся.

Від такої несподіванки Панько Порфирович просто не встигають придумати переконливої причини, аби відмовити Ванькові. Перше, що найстрашніше їм спадає на думку:

— Та ось тільки ці, бандерівські,— «Варта». Не дуже тягнуться...

Підпилий Ванько ікає:

— А нам один хрен, хоч і турецькі, аби дим, щоб у носі закрутило...

Вони з дядьком дружно прикурюють і жадібно, на повні легені, — з-а-т-я-г-у-ю-т-ь-с-я.

...ПОЛІ ЧЕСТІ

...удь-що «у світ-
...
Михайлина Ко-
...глибоко укорі-
...людина. На-
...блеми для неї
...ми духовного
...у. Це насампе-
...ічно порушена
...нської культу-
...мови, народо-
...аких умов збе-
...рене світовід-
...йність, почут-
...іба це не чудо!
...либокі й чисті
...тості? Мати
...ена вірменка,
...кучий знавець
...ародного жит-
... За родинною

традицією Коцюбинських він був переконаним демократом. Михайлина неодноразово, оповідаючи про батьків, наголошувала на їх доброті, на вмінні всіх розуміти, з усіма ладити. У зрусифікованому Чернігові в них не було ворогів. Хіба що «свої»...

Незабутньою видалася наша поїздка на могилки її батьків наприкінці 60-х років. Оксана Ящишин, Михайлина і я заїхали до її старенької няні. Треба було бачити, як такі різні в усьому люди можуть бути близькими, просто рідними. І ще ми відчули глибоку прикрість Михайлини, навіть біль, коли вона довела нас до чернігівського Музею Михайла Коцюбинського і несподівано сказала: «Мені туди заходити не можна. Я не витримаю профанації і кон'юнктури...» Потім вона нас детально розпитувала про враження. А коли ми захоплено почали розповідати про сад біля музею, Михайлина розцвіла. Виявляється, її батько, Хома Михайлович Коцюбинський, сам добирав дерева, сам висаджував квіти, незмінно директорував у Музеї. А по його смерті прийшли «свої» і на догоду партійним бонзам почали за соціальною схемою з класика української літератури, тонкого новеліста-людинознавця ліпити «революціонера більшовицького гарту». Мої «рідні» колеги-кінематографісти також доклали до цього рук...

Михайлина Коцюбинська тяжко переживала сімейну колізію, відлучення від Музею, від її родинного гнізда. Від неї я вперше почув, як академік Сергій Єфремов, давній друг Коцюбинських, дорікнув з болем Юрію Коцюбинському, синові письменника, коли той з катом Муравйовим 1918 року вдерся до Києва: «Ваш батько перевернувся б у труні, якби побачив, на що ви здатні».

Навіть перебуваючи в партії, Михайлина Коцюбинська беззастережно відділила себе від усяких спроб комуністів спекулювати на її прізвищі. Вона назавжди обрала місце серед національно свідомої української інтелігенції. Сумлінно опрацьовувала широку ниву класичної літератури: Шевченко, Коцюбинський, Стефаник. Переклала з англійської книжечку поезій Полін Джонсон. У задушливі часи тоталітаризму, по суті, обрала для себе три напрями досліджень, які визнала найістотнішими: це творчість Василя Стуса, Івана Світличного, Євгена Сверстюка. Саме Михайлині належить пріоритет у новітньому осмисленні творчості вчорашніх шестидесятників як сучасних класиків української літератури. І в цьому також виявляється її новаційний погляд як ученого: від книги про поетику («Література як мистецтво слова»), яка належала своєму часу, до знаменитої післямови «Пристрасті за Батьківщиною», до книжки поезій Василя Стуса «Дорога болю», яка належить вічності,— таким є творче сходження М. Коцюбинської.

Апсиду Софії Київської, на якій зображена Оранта, я сприймаю як непорушну стіну, як вічне джерело духовності. В моїй уяві Михайлина Коцюбинська асоціюється з подібними міфологічними образами. І радісно усвідомлювати, що щирий пієтет до Михайлини Хомівни співіснує зі ставленням до реальної приятельки, до якої завжди можуть прийти на чай її друзі-шестидесятники.

Роман КОРОГОДСЬКИЙ.

Київ.

На знімку: Михайлина Коцюбинська (праворуч) зі своєю щирою приятелькою — відомою україністкою Зіною Геник-Березовською (Прага) у 60-х роках.

Жарт номера

Наша економіка справді нездорова: боїться навіть власної тіні.

Микола ЛЕВИЦЬКИЙ.
Мал. Анатолія ВАСИЛЕНКА.

НА МАЙДАНІ КОЛО КЛУБУ

Пуп землі

Закутавшись у густі сутінки, село міцно спало. Голові колгоспу «Синьо-жовтий демократ» Миколі Даремному снився приємний сон: буцімто представники діаспори подарували колгоспу зернозбиральний комбайн. Причому не якийсь там «Дон» чи «Ротер», а справжнє досягнення заокеанської техніки.

...Телефон задеренчав так зухвало і так голосно, що, миттю прокинувшись, голова колгоспного правління збагнув — щось трапилось. Недобре передчуття справдилося. На тому кінці телефонного дроту почувся не зовсім упевнений голос завідуючого фермою Петра Вершка. Від імені колгоспних головних спеціалістів він повідомив про створення на базі правління тимчасового надзвичайного комітету, який покликаний вивести господарство з прориву. Даремному поставили ультиматум: у зв'язку з різким погіршенням здоров'я добровільно скласти з себе повноваження керівника.

«Самозванці», — процідив крізь зуби Даремний.

— Скликайте загальні збори, — спробував він поторгуватися.

Де там! Про це не було й мови. А оскільки голова колгоспу відмовився прийняти ультиматум, Вершок поставив його перед фактом тимчасової ізоляції від села.

Завфермою поклав трубку. І телефон миттю відключився. Погасло світло. Дарма Даремний налягав дужим плечем на двері — вони виявилися зачиненими знадвору. Зрозумівши безвихідь ситуації, він глибоко зітхнув, витер піт з лоба, однак у розпач не впав. Присвічуючи собі сірником, подибав у комірчину. Довго там шурхотів і бурчав, аж поки не знайшов у закутку стареньку рацію, що колись стояла в конторі.

Тим часом інженеру-будівельнику колгоспу Федору Волику якимось чином стало відомо про нічні події. Недовго думаючи, він таємно пробрався до сільського клубу і захопив місцевий радіовузол. Надійно замкнувшись, Волик почав виголошувати бурхливі промови. Поки члени надзвичайного комітету збагнули що й до чого, він встиг затаврувати комітетчиків останніми словами та ще й визнав їхні дії як такі, що суперечать колгоспному Статуту. Інженер-будівельник закликав колгоспників стати на захист колись одноголосно обраного ними ж Даремного. Підмога не забарилася. З усіх боків до клубу посунули члени колгоспу, озброєні тим, що під руку потрапило. Оскільки від самозванців можна було чекати чого завгодно, вони взялися зводити барикаду.

Зійшло сонце. На вулиці села з'явилися трактори. Гуркочучи, вони колоною прямували до клубу.

Такий розвиток подій не злякав захисників. Ініціативу взяли в свої руки доярки. Звиклі далеко не пошепки погейкувати на колгоспних корів, вони зняли такий лемент, що не стало чути роботи двигунів. Завзяті жінки кинулися в атаку до найближчого трактора. Коли той зупинився, гуртом витягли з кабіни переляканого механізатора. Бідолаха відчайдушно боронився, але його зв'язали віжками і поклали біля барикади. Бранець кректав, сопів, намагаючись розв'язатись, а потім не витримав і на всю округу залунав триповерховий матюк...

— ...Стоп, стоп, стоп, стоп!— залементував не своїм голосом режисер. — Ви зриваєте мені вже п'ятий дубль. Без нецензурщини, дідько б вас побрав, хіба не можете?

Зйомки трисерійного гостросюжетного фільму з життя сучасного села тривали.

Павло КУЩ.
Донецьк.

Документарій «Куріня»

НАЧУВАЙТЕСЬ, АСТРОЛОГИ!

(Заява до народного суду)

Громадяни судді! Я, Тюхін Я., як і всякий свідомий будівник найпередовішого в світі суспільства, у 1960 році повірив, що через двадцять років житиму при комунізмі. З того часу й по сьогоднішній день чекаю комунізму, втрачаючи терпець. Тому й подаю позов на непальських астрологів, вимагаючи від них відшкодування.

По-перше, за те, що не перевірили по рухові небесних світил програму М. Хрущова, а, як і ми, сприйняли її на віру. Будучи представниками однієї з найменших країн, вони завдали величезних збитків народам нашої наймогутнішої і найпередовішої країни в світі. Не попередили й мене, що треба працювати, заробляти пенсію, а не чекати комунізму з його різноманітними благами.

По-друге, в очікуванні комунізму з його різноманітними благами я захопився передбаченням і став вірити гороскопам. Підрахувавши все, що мені належить (знак Козерог), прийшов до висновку: маю одержати кругленьку суму, адже гороскоп двадцять разів обіцяв значні грошові надходження. Де вони?

Вимагаю юридичного підтвердження для нарахування щомісячної премії з прибутків (див. знак Козерог за останні роки плюс моральна травма від чекання комунізму) в сумі не менше 500 карбованців без урахування компенсації.

Чекаю рішення найгуманнішого і найсправедливішого в світі суду.

Копію зняв
Микола БОГАРАДА.
Луганськ.

Курінна соціологія

НАШЕ ОПИТУВАННЯ

Що б хто не казав, а соціологічні опитування сьогодні у нас, як ніколи, шанують. Про це свідчить і те, що окремі президенти ставляться до них з більшою довірою, ніж навіть до результатів всенародного референдуму.

От «Курінь» і вирішив провести власне соціологічне дослідження. Серед респондентів відповіді на наші запитання розподілилися таким чином:

I. Ви за Союз чи за Співдружність?
1. За Союз — 11%.
2. За Співдружність — 11%.
3. А чим вони відрізняються? — 78%.

II. Як ви гадаєте, перебудова триває успішно?
1. Так — 0,1%.
2. Ні — 0,8%.
3. Нелітературний вислів — 99,1%.

III. Як, на вашу думку, зміняться ціни на товари?
1. Підскочать — 5%.
2. Дуже підскочать — 46%.
3. Хіба у нас є товари? — 49%.

IV. Чи не правда, жити стало веселіше?
1. Весело — далі нікуди! — 64%.
2. Ти що, знущаєшся?— 16%.
3. Зараз як дам!— 20%.

Тимко ПОРОХ,
черговий соціолог «Куреня».

Пародії

ВІДСТАВКА ЛІТА

Випило літо вина калинового.
Осінь прийшла у гості.
«Випий мене». Не вмію.
Порозганяю бджоли.
Боже! Нащо ти хочеш
Вибити вікна громом!
...А хата залита небом.

Роман КУХАРУК.

Здавна ця звичка у нас повелася:
Здуру кума набереться,
А кум — похмеляйся,
Допоки кума проснеться.
Випило літо, а небо голосить:
«Рветься до влади фарбована осінь»...
— Випий мене,— просить кволо
Звабна подруженька гола.
Як випить — їй-богу, не знаю,
А бджоли — порозганяю.
Роя зганяємо з голого тіла:
Випило літо, а ми захмеліли.
Літо пиячить, а в когось двоїться,
Хтось он віконця висаджує ломом.
Вранці сумуємо: «Вибито громом».
В мозку роїться: «Ой, похмелиться»...
Прикро, що хату небом залито,
Ех, та сюди б — самогонне корито!
Літо хильнуло, а осінь: «Дихни!
Вітром на мене, п'яного, війни!»
Спікши від сорому раків,
Літо пішло у відставку.
...Чом так на світі бува:
Спритна кума випива,
А в кума болить голова?

Володимир СЕМЕНО.
Полтава.

МЕТАФОРИЗАЦІЯ

Своя метафора — як діва
Чужа метафора — вдова...

Микола ІЛЬНИЦЬКИЙ,
відомий насамперед як критик.

Вірш «Бува, тікаєш сам від себе...» (газета «Літературна Україна» за 17 березня 1988 року).

I

Любив метафору давно —
Ефектну, звабну,
вередливу...
Люблю й тепер. Та все
одно,
Вже без колишнього
пориву.
Моя метафора, овва,
Моїх поезій лицедійка,
Ще, слава Богу, не вдова,
Але, на жаль, уже не дівка.

II

Шукає лірику душа
У двох метафорах, їй-право:
До дівки тягне, і чужа
Вдова приманює ласкаво.
Однак розважливість суха
Застерігає щохвилини:
«Тікай подалі від гріха!
Вернись до критики —
дружини».

Анатолій БОРТНЯК.
Вінниця.

На конкурс «І таке буває»

НЕ ЗГОДЕН

Після засідання бюро секретар райкому звертається до присутніх:

— Ну що, товарищі, може, в кого є які пропозиції, думки, зауваження?

Підводиться один і каже:

— У мене є, але я з ними не згоден...

ОСЬ ЧЕРЕЗ ТЕ...

В автобусі дві жіночки балакають між собою.

— Був,— каже одна,— у нашому селі чоловік — не пив, не палив, до чужих не залицявся. Рік тому помер.

Раптом з сусіднього сидіння обізвавсь якийсь дядько:

— Через те й помер...

Переповів
Володимир ТІЛЬНОВ.
Кіровоградська область.

Мал. Володимира АДАМОВИЧА.

Усьо чотко! — ...Я ЗА ВАМИ

Виводжу якось вранці свою Жужу погуляти, аж тут сусідка — вже з магазину чимчикує. В руках наполовину прикриті бюстом три лотки яєць, із сумки, що висить перпендикулярно до яєць на напівзігнутому лікті, нахабно визирає запашний шмат свіжої свинини.

— Біжіть! — сказала, наче про пожежу повідомила. Поки ще не напхалося... Оце зразу, зранку, і викинули... Та купони ж не забудьте.

У нас по магазинах ходжу я. Тож не роздумував. Бігом до хати, сумку — хап, гроші, талони, купони — хап, плащика на плечі — і риссю до гастроному. І про собачку забув, про Жужу. А воно ж, капосне, за мною.

Забігаю — завал: до м'яса — вже чоловік тридцять, до яєць — метри на два черга коротша. Значить, спершу до м'яса. Поки тут просуватиметься, встигну з яйцями.

Пристроївся за якоюсь старушенцією, тут за мною відразу якесь курча в окулярах приклеїлося, а там, біля яєць, теж, бачу, не дрімають — черга вже гадюкою закрутилася.

— Будете стояти? — питаю окулярницю. — Я за яйцями займу...

— А мені що — не треба? — нахабно так і блискає скельцями. — Я на всіх тут черги не настережуся...

— Та я на хвилинку, лише чергу займу... Ось, якщо вже так, то нехай за мене поки що собачка постоїть... Жужа, сиди ось тут, за бабусею, я зараз прийду.

Жужа, на диво, відразу погодилася і сіла біля стоптаних черевиків бабусі.

У тій, яєчній, черзі я прилаштувався досить швидко і твердо: переді мною стояла, з усього видно, багатодітна мати, а позаду — пенсіонер у зелених галіфе. Такі чергу не кинуть, стоятимуть до останнього яйця. Тому я, укоренившись, поспішив назад, до м'яса.

Жужа за той короткий час у м'ясній черзі повністю освоїлася. Вже навіть погаркувала на старенькy, що та поволі просувається вперед. До сухої власниці окулярів, котра з необережності трішки причавила їй хвоста, взагалі вишкірилася, як до сусідського кота Васька.

— Ще тільки собак тут не вистачало! — заверещала на весь магазин. — Воно ж, може, скажене, вкусить...

Черга, відразу вловивши момент народження сварки, пожвавішала.

— Дивись, аби не з'їла тебе, — єхидно повернулася до окулярниці кругленька чорнява жіночка. — «Скажене»! З такими хто хочеш сказиться...

— А що там їсти? — пролунало з іншого боку. — Хіба окуляри?

— А ви не лізьте не в своє діло! — войовничо нагострила підборіддя власниця окулярів. — Розумна знайшлася!..

І почалося. За якусь хвильку здійнявся такий гармидер, як на пташиному базарі. А Жужа, що дивно, всього за якихось півгодини стояння в черзі так насобачилася, що відчувала себе повноправним учасником «диспуту». Тих, хто був проти нас, хапала зубами за холоші, тягнула за поли, а тим, хто був за нас, навпаки, допомагала — ставала поруч і щосили підгавкувала...

Хтось покликав міліціонера.

— Припинити плюралізм! — голосно наказав старшина, невідомо для чого розстібаючи планшетку. — Що тут відбувається? Що? Собака незаконно стоїть у черзі? Я сказав — припинити! Ну і що, що собака? Демократія вам не для того дана, щоб чіплятися до собаки. Зараз кожен має однакове право — хоч ти собака, хоч пенсіонер чи просто дамочка.

Сказавши це, міліціонер пішов собі, а мене із Жужею разом випхали за ним услід — без м'яса і без яєць. А були ж спочатку ніби на нашому боці! Спробуй вгадай, на що здатна черга в першу-ліпшу хвилину...

Із Жужею я тепер до магазину не ходжу. Для цього я купив ще одного пса. Морда, мов та тумбочка під телевізор. З'їдає, щоправда, більше, ніж ми удвох з дружиною, зате в магазині, як поставлю в чергу, його вже не штурхають носком чобота. Питають так чемно:

— Ви останній? Я за вами...

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Справи сімейні

ЯК ВОНО БУЛО!

— Тату, як ти одружився з мамою? — просить розповісти син.

— Я й до сьогодні не знаю, як воно сталося!..

НЕДОВГО ЧЕКАТИ

— Хотілося б знати, що думає про мене моя наречена,— говорить син до батька.

— Не журися, синку, — заспокоює той. — На другий день по весіллі все тобі скаже...

КОХАВ БИ...

— Любий, чи кохав би ти мене, коли б я загубила всі гроші?

— А ти що, їх загубила?!

— Ні.

— Ну, звичайно, кохав би...

Підслухав **Тарас ЛЕХМАН.**
Львівська область.

ОЗБРОЄНІ І ДУЖЕ НЕЗАХИЩЕНІ...

Ще донедавна види спорту ділилися на суто чоловічі та жіночі. **Втім, втримати фемінізацію на спортивних аренах не вдалося. Тепер представниці «слабкої статі хвацько боксують, борються, піднімають штангу, грають у футбол, хокей, водне поло. займаються... культуризмом. Однак ніколи, навіть у часи суворого розподілу обов'язків, ні в кого не викликало протесту те, що дівчата займаються фехтуванням. Граціозність, вишуканість, шляхетність, вправність, притаманні їм, роблять фехтувальні бої захоплюючим видовищем. Хочете переконатися? Завітайте сьогодні та завтра до динамівського залу в Києві і станьте глядачами міжнародного турніру «Незалежна Україна».**

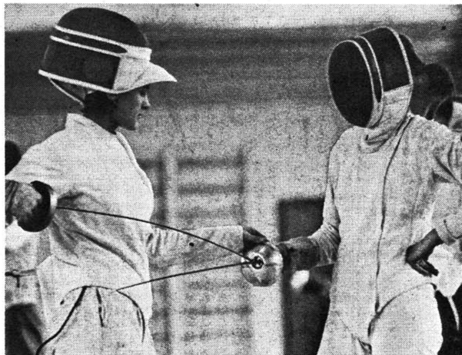

Фото Миколи БОЧКА.

З УСІХ УСЮД

Лотар Маттеус з Німеччини став найкращим футболістом світу 1991 року. ФІФА спільно з фірмою «Адідас» та Європейською спілкою спортивних журналістів уперше в історії проведення різноманітних футбольних референдумів організувало опитування серед тренерів національних збірних. У ньому взяло участь 56 фахівців.

Маттеус набрав 128 очок (за перше — 5 очок, друге — 3, третє — 1). Другим став Жан-П'єр Папен (Франція) — 113, Гаррі Лайнекер (Англія) — 40. Називалися прізвища 44 гравців з усіх континентів. Український футболіст Олексій Михайличенко поділив 25—31 місця. Три очки, які значаться в активі нашого земляка, дав йому його наставник у ДЮСШ, олімпійській команді, а нині головний тренер збірної колишнього СРСР Анатолій Бишовець. Його трійка: 1. Папен, 2. Михайличенко. 3. Лайнекер.

• • •

Доведеться на час забути про запрошення до ліверпульського клубу «Евертон» захисникові ЦСКА Дмитрові Кузнєцову, який зламав ногу. Футболістові доведеться лікуватися не один день. І розпочинати сезон після одужання він збирається в... ЦСКА.

• • •

Чемпіон світу Гаррі Каспаров (Росія) очолив рейтинговий список Міжнародної шахової федерації, зміст якого оголошено у столиці Філіппін президент ФІДЕ Флоренсіо Кампоманес. У Каспарова — 2.780 очок. На другому місці москвич Анатолій Карпов (2.725), на третьому — Василь Іванчук (Україна) — 2.720, далі — Найджил Шорт (Англія) — 2.685, В. Ананд (Індія) — 2.670, Борис Гельфанд (колишній СРСР) — 2.665, Анатолій Широв (Естонія), Гата Камський (США), Артур Юсупов та Володимир Салов (обидва — Росія) — всі по 2.655 очок.

Директор аерокомпанії «Адрія Аїрвейс» Янес Косьянчич обраний першим президентом Олімпійського комітету незалежної Словенії. Ця країна, як і Україна, добивається визнання Міжнародним олімпійським комітетом.

• • •

Відродити колишню славу футбольного клубу «Баварія» (Мюнхен) покликані її найкращі гравці 70-х років: Франц Беккенбауер став віце-президентом, Улі Хьонесс — менеджером, Зепп Майєр та Герд Мюллер — тренерами-селекціонерами.

Бєларусь іде шляхом України

Не минуло й кількох днів після того, як футбол України на весь світ проголосив про свій суверенітет, а до Києва вже завітав гість з Бєларусі, відповідальний секретар Федерації футболу сусідньої держави Вадим Жук.

— Яка мета вашого приїзду? — запитав білоруського гостя.

— Приїхав, щоб ознайомитися з документами, необхідними для вступу до ФІФА та УЄФА. В Мінську 10 грудня відбулася конференція, на якій вирішувалася доля білоруського футболу. Зібралося 200 учасників: тренери, гравці, судді, фахівці. Прийняли таке рішення: провести національний чемпіонат, у якому планується участь усіх команд нашої країни. Щоправда, дали відстрочку мінському «Динамо» до 25 грудня. Тоді команда повернеться з відпустки і має сказати своє слово. А наступного дня проведемо розширене засідання виконкому національної федерації й затвердимо формулу чемпіонату в трьох лігах. До речі, у першій гратимуть 16 клубів.

— А чи не пристануть динамівці часом до відкритого турніру, організованого Москвою, вірніше Колосковим?

— Ні, не думаю, що подібне станеться. Чемпіонати під егідою колишнього центру тепер вже нереальні. Отож, мінські динамівці, я розмовляв на цю тему з багатьма з них і головним тренером команди Михайлом Вергієнком, схильні до національного турніру. Звісно, ми дуже сподіваємося на те, що пощастить «прорубати» вікно до Європи.

— Коли ж відправите документи до міжнародних футбольних організацій?

— Не зволікатимемо, надішлемо їх одразу після засідання виконкому 26 грудня.

— Цікаво, як ставитесь до публікацій у зарубіжній пресі, в яких під сумнів береться можливість збірної колишнього СРСР виступити в фінальній частині чемпіонату Європи-92 у Швеції?

— Кістяк цієї команди складають українці, білоруси та росіяни. Тому її доля нам не байдужа. Важко сказати, яким буде її склад і назва. Але місце вона здобула в чесній і важкій боротьбі. Інша річ, кого представлятиме колектив футболістів. Можливі кілька варіантів. Послати, скажімо, до Швеції влітку наступного року збірну трьох держав — України, Бєларусі та Росії. Можна провести відбірковий турнір між збірними 12 республік колишнього СРСР. Утім, це питання, сподіваюся, вирішиться найближчими тижнями.

— Тепер таке запитання. Білорус Жук — арбітр ФІФА був удостоєний честі обслуговувати в полі фінальний матч першого чемпіонату світу серед жінок, який проходив у Китаї. Кого ж важче судити — чоловіків чи жінок?

— Чоловіків, безперечно. Ця публіка дуже складна. Інша річ — жінки. Вони значно дисциплінованіші, щиріші, якщо хочете. От і вір тим, хто каже, що жінки підступні. Не знаю, як з рештою, а футболісток це не стосується. Той матч був особливий — вирішальний. На ньому були присутні президент ФІФА Жоао Авеланж (Бразилія), голова суддівського комітету цієї організації Девід Віл (Шотландія). І от така честь для мене. Хочу порадити молодим арбітрам: учіть іноземну мову, ліпше англійську. Без цього вихід на міжнародну арену неможливий.

— Ви увійшли вже в історію футболу. А чи дали вам якусь відзнаку, скажімо, як у чоловічих чемпіонатах золотий свисток?

— Отримав пам'ятну медаль, подарунки.

— Обидві наші держави наступного року проведуть свої перші повнокровні національні чемпіонати. Як ставитесь до обміну суддями?

— Це просто необхідно. Ми вже обговорили це питання із заступником голови Федерації футболу України Євгеном Котельниковим і дійшли згоди. А ще ми мріємо про проведення найближчим часом товариських зустрічей національних збірних України та Бєларусі в Києві та Мінську.

Користуючись нагодою, хочу передати новорічні привітання футболістам, тренерам, суддям, шанувальникам футболу України від їхніх білоруських колег. Щастя вам і процвітання вашій державі!

Бесіду провів **Віктор БРАНИЦЬКИЙ.**

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Баскетбол. Продовжують успішні виступи в груповому турнірі розіграшу Кубка європейських чемпіонів спортсменки київського «Динамо-АСПРО». Цього разу українські зірки взяли гору над французьким клубом «Шаль Лез О» — 90:82 (38:44). У складі гостей грали дві росіянки: дворазова олімпійська чемпіонка Ольга Сухарнова та Олена Худашова. Обидві майстрині були помітними на майданчику. Але і їхні дії не врятували чемпіона Франції від українського баскетбольного цунамі.

Того ж дня в Києві місцеві армійці програли матч відкритого чемпіонату лідерові турніру ВЕФ (Рига) — 77:79.

СТАТУТ ДІЄ!

Міністерство юстиції України зареєструвало Статут ветеранів України, схвалений першим з'їздом нашої ветеранської організації. У Статуті, який набрав чинності, підкреслюється, що головною метою ветеранського об'єднання є захист законних прав та інтересів ветеранів війни, праці, Збройних Сил і правоохоронних органів.

Одержуючи свідоцтво про реєстрацію Статуту, голова Ради ветеранів України І. Герасимов наголосив, що підтверджена всенародним референдумом незалежність України відкриває нові можливості для активної участі людей старшого покоління у розбудові української держави. Він закликав ветеранські організації всіх рангів, які об'єднують нині майже 12 мільйонів пенсіонерів, разом з місцевими Радами народних депутатів, виробничими трудовими колективами і громадськими організаціями зробити все можливе, щоб ветерани війни і праці, Збройних Сил — люди з багатим життєвим досвідом — мали можливість приносити користь суспільству і водночас були б оточені державним піклуванням, забезпечені матеріально і соціально захищені в умовах ринкових відносин.

Іван ПІДОПРИГОРА,
член Ради ветеранів України.

Київ.

ПОВПРЕДИ МИЛОСЕРДЯ

Чи варто говорити про те, як важко сьогодні жити людям старшого покоління?

Як потрібні цим людям увага й милосердя! І з боку держави, і від численних громадських організацій.

З таких міркувань і вихоходили ми, пенсіонери-залізничники станції Тернопіль, вирішивши створити при місцевій раді ветеранів війни і праці спеціальну комісію милосердя і здоров'я. Узяли на облік усіх інвалідів, самотніх літніх людей, з'ясували їхні насущні життєві потреби. У місцевому Житлосоцбанку відкрили спеціальний рахунок, на який запросили добровільно переказувати грощі трудові колективи залізниці і окремих громадян. Інвалідам, самотнім і престарілим ветеранам подаємо конкретну матеріальну допомогу. Її вже отримали 102 пенсіонери, на що виділено 6300 карбованців.

Пенсіонери вдячні керівникам нашого залізничного вузла за чуйність і увагу до них. Тільки, на жаль, не всі керівники тернопільських підприємств виявляють таке милосердя. Хоча в Законі про державне підприємство чітко визначено обов'язок кожного трудового колективу піклуватися про своїх ветеранів праці, практично на багатьох підприємствах нічого не робиться. Більше того, нещодавно Тернопільський міськвиконком, який вихваляється своєю «демократичністю», відібрав у ветеранів війни і праці єдиний клуб, який діяв у місті.

Щоб посилити соціальний захист знедолених літніх людей, комісії милосердя і здоров'я створено тепер безпосередньо у різних трудових колективах залізничників, а об'єднав їх вузловий комітет.

Хоч прикро про це говорити, але не є таємницею, що нерідко самотні літні люди йдуть з життя, і нікому над ними схилити голову, належно їх поховати. І цю турботу беремо на себе.

Переконаний, таке милосердя — потрібна, благородна справа. Адже, погодьтеся, багато нині стало серед нас людей байдужих, злих, егоїстичних, бездушних. Візьмемо ж себе в руки! Будьмо милосердними!

Едуард ГРУДЗИНА,
голова комітету милосердя і захисту пенсіонерів Тернопільського залізничного вузла.

ДЕ ВИ ТЕПЕР, ПОБРАТИМИ?

Шановна редакціє! Пише вам з далекої Чувашії інвалід війни. Допоможіть розшукати моїх фронтових побратимів, хлопців-українців, з якими доволелося служити у Приморському краї, брати участь у боях з японськими самураями. У нашій мінометній обслузі 168-го мінометного полку 5-ї важкої мінометної бригади був Віктор Хоменко — відважний боєць, вірний товариш. В одній з атак його тяжко поранило, він лікувався в госпіталі, а потім поїхав на Україну.

У евакогоспіталі № 3822, який базувався в районі Спаська-Дальнього, в одній палаті зі мною і ще з двома бійцями лежав солдат-українець Іван Борисенко. 24 вересня 1945 року ми сфотографувалися на добру пам'ять. На фото, як не надсилаю, Ваня у військовій формі крайній праворуч. Дуже прошу читачів газети, якщо хтось знає цих моїх фронтових товаришів, написати мені на адресу: 429700, селище Ібреси Чуваської РСР, вулиця Енгельса, 51, квартира 1. А, можливо, мої фронтові побратими й самі відгукнуться.

Никонор ПАВЛОВ,
учитель, пенсіонер.

НЕ ТОЙ КРИТЕРІЙ

При затвердженні пенсійного Закону України депутати парламенту взяли за основу визначення мінімального розміру пенсій так званий прожитковий мінімум. Сьогодні він становить 185 карбованців, а найближчим часом, як писав «Голос України», може бути і 252 карбованці. Отже, ці суми будуть вихідними для всіх — і для тих, хто чесно трудився все життя, але одержував мізерну зарплату, скажімо, для вчителів, медичних та багатьох інших категорій працівників, і для тих, хто не дуже рвався до суспільно корисної праці.

Де ж тут логіка? Де повага до трудівника? Чи не справедливіше все-таки надавати привілеї людям з багаторічним трудовим стажем, не допускати зрівнялівки трудяря і ледаря? Адже це не тільки несправедливо, це негативно впливає на виховання молодого покоління. Подивіться, хто сьогодні торгує на ринках, перепродує різне шмаття, цигарки, горілку, інші дефіцитні речі... Молодь! Хто їде спекулювати до Польщі, Угорщини тощо? Молоді люди. Їх не бентежить те, що вони не заробляють трудовий стаж. Все одно мінімальну пенсію одержать.

Більше хвилює це тих молодих людей, які чесно трудяться на заводах, у колгоспах. Дивляться вони на своїх ровесників-пронир, і бере сумнів: чи варто йти на виробництво, коли і трудівникові, і неробі одна ціна?

Пишу це, щоб привернути увагу парламентаріїв незалежної України: може, мінімальний прожитковий мінімум — не той критерій для визначення пенсій? Може пенсія передусім має залежати від трудового стажу і внеску кожного в суспільно корисні справи?

Євгенія ГЕРАСИМЕНКО,
вчителька-пенсіонерка.
Кривий Ріг.

ДАЙТЕ ТАЛОНИ НА ПАНТАЛОНИ!

Огляд листів

Напевне, ніхто не стане заперечувати, що проблема порожніх полиць у крамницях нині на вустах усієї громади.

Про це йдеться і в численних листах наших читачів.

«Допоможіть купити сорочку, майку, труси, бо ходжу майже голий!» — волає інвалід другої групи В. Бойчара з селища Щорськ Дніпропетровської області.

«Уявіть собі: сорочка коштує 115 карбованців, черевики — 250—400, простенький костюмчик — 400—500. Але й за таку ціну не завжди купиш потрібний товар. Мусиш йти на ринок. А там господарюють спекулянти... Як же жити нам, пенсіонерам?»—запитує І. Дерновий з Нікополя.

Зоя Георгіївна Павчинська з Херсона уклінно просить парламентаріїв України вжити заходів, щоб найближчим часом було введено талони на панчохи, колготи та інші вкрай потрібні нашому жіноцтву галантерейні речі. «Адже чоловікам на виробництві,—пише авторка, — час від часу дають талони на шкарпетки. А про жінок забувають... Це, мабуть, тому, що й у Верховній Раді жінок дуже мало...».

«Коли в Україні будуть діяти картки споживача?» — таке запитання адресує Прем'єр-міністру В. Фокіну старший товарознавець Дубровицької бавовнопрядильної фабрики Рівненської області Г. Оліфер. — Адже сьогодні вільно не купиш ні трусів, ні шкарпеток, ні одягу, ні взуття...».

Велика група інвалідів війни — М. Лук'яненко, Г. Іщенко, М. Омельченко, І. Дяченко, І. Шевченко та інші з села Михайлівки Кам'янського району Черкаської області — нарікає на те, що організатори торговельного обслуговування інвалідів чомусь досі поділяють їх на «міських» і «сільських», обділяючи останніх багатьма товарами першої необхідності.

У ряді міст і сільських районів місцеві органи влади, піклуючись про інвалідів, ветеранів війни та праці, багатодітні сім'ї, самотніх літніх громадян, відкривають для них спеціальні «благодійні» магазини, вводять талони на дешеві товари першої необхідності тощо. Люди це схвалюють. Проте і в цій справі не все гаразд. Користуючись безконтрольністю, окремі ділки від торгівлі нерідко збувають дефіцитні товари, призначені інвалідам і ветеранам, наліво, розуміється, не без «навару». Як зазначалося нещодавно на сесії Заліської сільради Народицького району Житомирської області, у магазини сіл Залісся та Давидки, буває, замість холодильників, телевізорів та інших товарів підвищеного попиту привозять з районної бази лише... гроші — суму вартості того... дефіциту. Магазини плани виконують, а ти, інваліде, чекай! Кричущі неподобства щодо торговельного обслуговування інвалідів виявлено нещодавно у селищі Андріївці Слов'янського району Донецької області. Прикро, що грубі порушення правил торгівлі вчинили самі працівники селищної Ради, яку очолює В. Лягуш.

Останнім часом скарги на дії керівників місцевих Рад, на жаль, почастішали. Наш читач І. Варфоломеєв в Олександрії, що на Кіровоградщині, пише:

«Досі у нас інваліди й ветерани війни селища Димитрове обслуговувалися за місцем проживання — у магазині № 29. А тепер з благословіння голови селищної Ради Т. Давиденка усіх прикріпили до магазину № 46 — це від нас за 15 кілометрів! Уявляєте, як «потурбувалася» про літніх людей Рада! І куди не скаржилися — у міськвиконком, депутатам обласної Ради, — ніхто не допоміг».

Що тут скажені? Важко зрозуміти, яким глуздом керувалися місцеві можновладці!

Цього року ввів талони на окремі товари широкого вжитку, зокрема, на тютюнові вироби, Харківський міськвиконком. Та от біда: багато талонів отоварити не вдалося. Хоча у місті є своя тютюнова фабрика, і ринок завалено її продукцією, правда, за спекулятивними цінами. Виконком знайшов вихід: запропонував за кожний неотоварений тютюновий талон продавати у магазинах по півкілограма цукру. Вибирай з двох смертей одну: хочеш — нікотинову, хочеш — «білу смерть», солодку! — жартують харків'яни.

Жарти жартами, а питання про захист інвалідів, ветеранів війни і праці, багатодітних сімей від розгулу ринку, гіперінфляції і розгнузданої спекуляції вирішувати треба. Чи за принципом: «талони на панталони», чи введенням лімітних карток споживача, чи створенням «благодійних» магазинів. Тут, напевне, мають сказати своє слово і місцеві органи влади, і міністерства торгівлі та соціального забезпечення, і Укоопспілка та інші зацікавлені організації. Бажано — невідкладно!

Володимир ЧЕРКАС.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Черговий від редколегії — Леонід Бровченко.

Чергові редактори — Марина Дятлова. Андрій Боєчко.

Автори макета — Анатолій Мирончиков, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» проспект Перемоги, 50. 252047, Київ 47.

Індекс 60953.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315245.